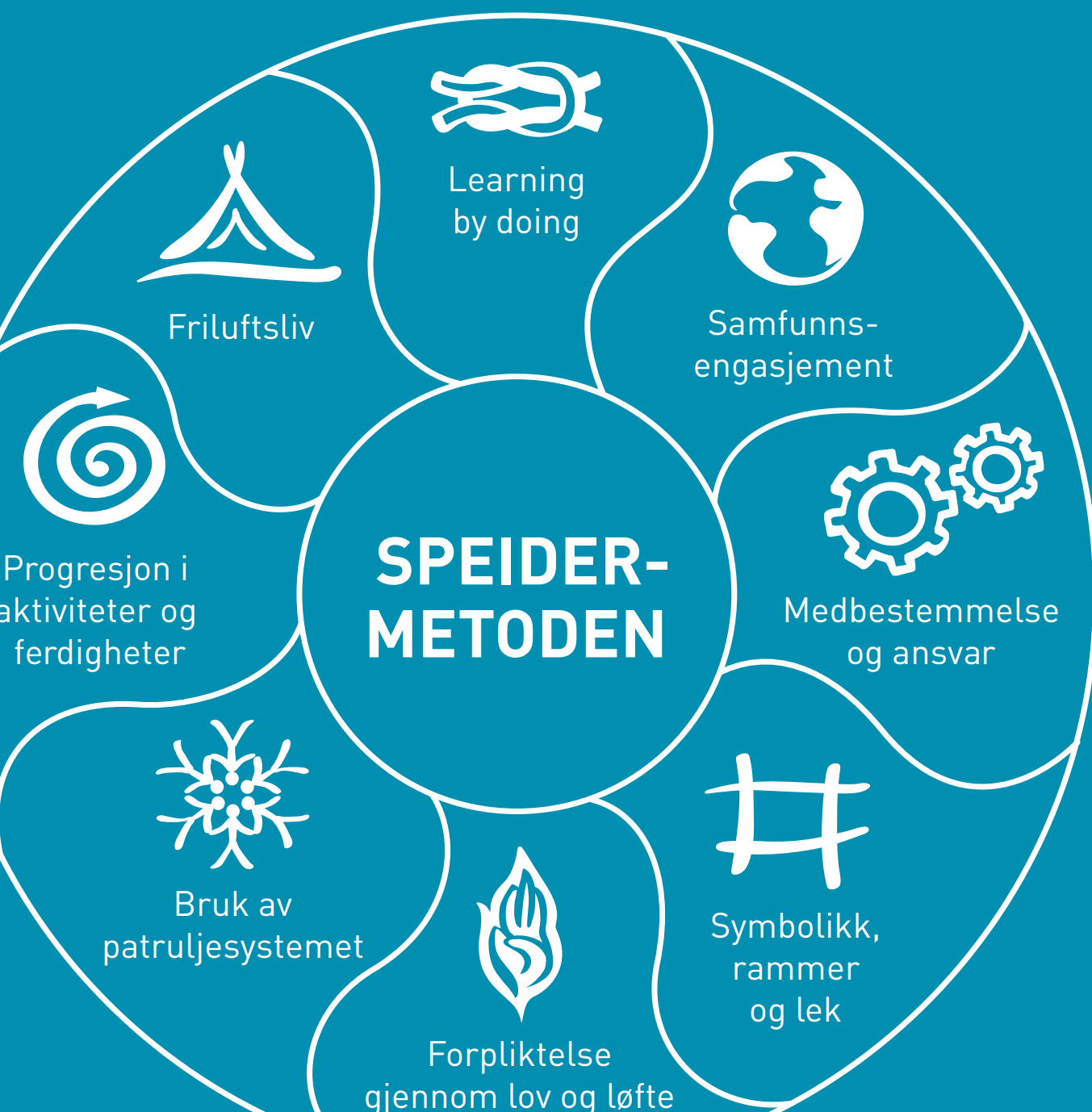

ALLTID BEREDT

Lederveiledning: Speidermetoden

Versjon - 08.03.19

SLIK BRUKER DU LEDERVEILEDNINGEN

Denne lederveiledningen er en del av en serie med veiledninger beregnet på speiderledere i Norges speiderforbund. Vi håper at alle speiderledere, uavhengig av erfaringsnivå, vil kunne finne noe som er interessant eller nyttig for dem.

Lederveiledningen er skrevet slik at den kan brukes som oppslagsverk. Hvert tema er beskrevet på én eller to sider, og alle temaene er bygget opp etter samme mal:

Øverst i kapitlet finner du oppsummeringen av innholdet, uthevet i grønt. De gir et innblikk i hva kapitlet handler om, uten å gå inn i detaljer.

Hovedteksten i hvert kapittel står i svart. Dette er en mer utdypende forklaring som kan være nyttig for deg som allerede har litt erfaring med/forståelse for speidermetoden, og vil gjerne vite mer. I forbindelse med hver del av speidermetoden får du også presentert tilhørende symboler og praktiske råd og eksempler. Andre nyttige tips er fremhevet som egne bokser i marginen.

De røde tekstene gir deg noen ord til ettertanke eller tips til videre arbeid med det temaet som er beskrevet i kapitlet.

Legg merke til at «speidere» brukes i veiledningen som samlet begrep for både bevere, småspeidere, stifinnere, vandrere, og av og til rovere.

Les gjerne også lederveiledningene om planlegging og speiderprogrammet. De kan lastes ned eller skrives ut fra programsidene på speiding.no.

Innhold:

Slik bruker du lederveiledningen.....	2
Hva er speidermetoden?.....	4
Aldersutvikling og speidermetoden.....	5
Forpliktelse gjennom lov og løfte.....	6
Learning by doing.....	8
Bruk av patruljesystemet.....	10
Friluftsliv.....	12
Samfunnsengasjement.....	14
Symbolikk, rammer og lek.....	16
Progresjon i aktiviteter og ferdigheter.....	20
Speidermetoden for rovere.....	22
Progresjon i speidermetoden - oversiktstabell.....	26

HVA ER SPEIDERMETODEN?

Speiderbevegelsen har som mål å utvikle mennesker til å bli ansvarlige samfunnsborgere. For å få dette til bruker vi en egen arbeidsmetode - speidermetoden - som forklarer hvordan vi som ledere skal organisere og lede speiderarbeidet. Speidermetoden kan sees som et puslespill bestående av åtte deler, hvor hver bit av puslespillet er viktig for å gjøre det til en unik helhet. Det er nettopp denne unike helheten som definerer speiderbevegelsen.

TIPS:

Når du lager neste terminliste/møteplan for enheten din, bruk speidermetoden som sjekkliste for å sikre variasjon i arbeidsmetodene.

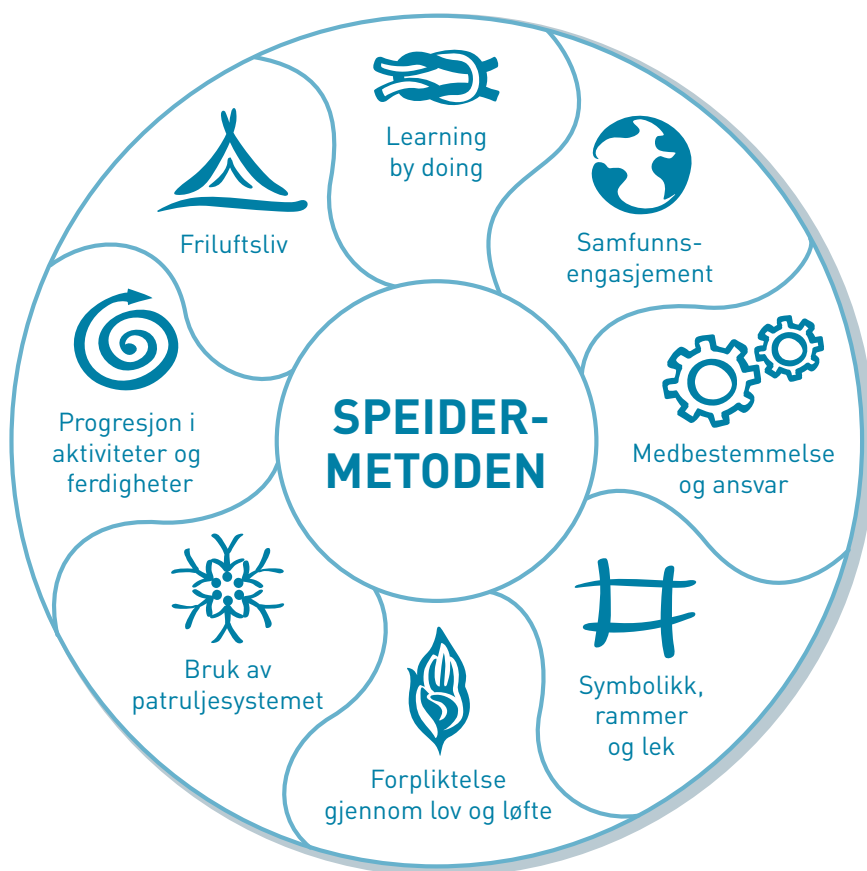
OBS!

For at det skal være enklere for både speidere og ledere å forstå speidermetoden, er den illustrert med åtte puslebrikker med symboler som er med på å forklare speidermetodens betydning. Se om du klarer å forstå symbolikken i disse symbolene.

FAKTA:

Speidermetoden i Norges speiderforbund ble vedtatt som en del av speiderprogrammet i 2003. I denne veiledningen finner du detaljert beskrivelse av de åtte delene av speidermetoden. På siste side er det en kort oppsummering av hva speidermetoden innebærer for rovere. Det finnes også egen veiledning som tar for seg andre viktige momenter i speiderprogrammet.

Speidermetoden er altså et verktøy for å ivareta speidingens formål og det unike i speiderarbeidet. Den er bygget på en måte som gjør det både morsomt og enkelt for speidere å lære seg noe. Alle bitene i puslespillet har sin egen funksjon, men er knyttet sammen og bidrar til å styrke hverandre. Tar du ut en eller flere av delene i speidermetoden, forstyrres helheten. Disse åtte delene inngår i speidermetoden:

Det er ikke meningen å ha med alle delene på hvert møte eller hver tur, men over en viss tidsperiode må alle åtte være med. De forskjellige delene vil helt naturlig vektlegges forskjellig avhengig av om det er snakk om utemøte eller innemøte, tur eller leir, Speideraksjonen eller deltakelse i en ekstern innsamlingsaksjon.

Aktiviteter som gjennomføres uten å følge noen av prinsippene i speidermetoden, er aktiviteter uten mål og mening i speidersammenheng. Du som leder tilrettelegger speidernes aktiviteter for å oppnå et ønsket resultat. Når du er trygg på speidermetoden, og forstår hvordan du kan bruke den, blir speideraktivitetene mye mer enn et morsomt tidsfordriv. Forståelse av speidermetoden er dessuten viktig for å kunne forklare hva speiding er for mennesker utenfor organisasjonen.

Speidermetoden er et begrep som brukes i mange speiderorganisasjoner og på verdensplan. Hvordan de forskjellige delene er formulert, og hvor mange de er, varierer noe, men den helhetlige tilnærmingen til speiderarbeidet er den samme. Verdensspeiderorganisasjonene kaller speidermetoden for kjernen i speiderarbeidet. Alle delene kan tydelig spores tilbake til speidingens oppstart for over 100 år siden.

ALDERSUTVIKLING OG SPEIDERMETODEN

Alle delene i speidermetoden finnes i programmet for alle alderstrinn, fra bevere til rovere, men i en form som er tilpasset hver enkelte aldersgruppes egenskaper, evner og preferanser. For å kunne bruke alle delene av speidermetoden på alle alderstrinnene, må du som leder ta høyde for grad av egenaktivitet og selvstendighet, ansvarsmengde, behov for emosjonell trygghet, uttrykksmåter, samarbeidsevne og andre kjennetegn hos hver aldersgruppe. I tråd med dette vil lederrollen også forandre seg.

Her er hovedtrekkene i hvordan utviklingen som speidere gjennomgår fra bever til rover gjenspeiles i speidermetoden:

Utvidelse av rammer

Utvikling fra lokale forhold og smale rammer for lek og livet (hjem, nærmiljø) til større områder for utforskning, mer variert aktivitetsutvalg og større nettverk. For bevere er aktiviteter som regel korte og gjennomføres i nærmiljøet, mens for rovere er det viktig med internasjonale samlinger og solidaritetsarbeid som kan utvide deres horisonter og styrke interkulturell forståelse.

Fra fantasi til virkelighet

Små barns fantasi stimuleres av eventyrenes magi. Når barn blir litt større, begynner de å identifisere seg med oppdiktete helter og heltinner som de prøver å kopiere. Og i tenåringsalderen er disse erstattet av kjente personer fra virkeligheten: idretts- og musikkstjerner, vitenskapsmenn osv. Leken erstattes av virkeligheten, og speidere legger ut på egne eventyr.

Fra små grupper til samfunnet

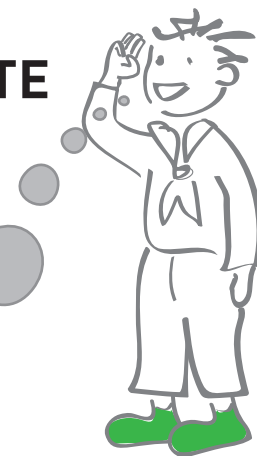
Speidere begynner med å finne sin plass og ta på seg oppgaver i egen patrulje og enhet, så i egen gruppe. Via interaksjon i gruppa blir de kjent med hvordan det voksne livet fungerer. Samfunnsengasjement og ledelsesoppgaver bringer dem i kontakt med verden utenfor gruppa og gir dem mulighet til å prøve ut forskjellige voksne roller.

Fra lekeregler til universelle sannheter

De yngste speiderne lærer å forholde seg til enkle regler når de leker og arbeider sammen, og disse reglene representerer for dem orden og struktur. Speiderloven fungerer som et sett med enkle verdier som troppsspeiderne skal prøve å leve i tråd med. Mens rovere oppdager universelle sannheter og verdier gjennom sitt prosjektarbeid og direkte involvering og tjeneste i samfunnet.

I progresjonstabellen på slutten av denne veiledningen finner du en enkel oversikt over hva de forskjellige delene av speidermetoden innebærer for hver aldersgruppe.

FORPLIKTELSE GJENNOM LOV OG LØFTE

HEI! JEG TRENGER DIN HJELP TIL Å:

- reflektere over mitt eget og speidingens verdigrunnlag
- ta ansvar for min egen utvikling og mine valg

FLAMME

Speideren er en verdibasert bevegelse. Den enkelte speider må få mulighet til å ta stilling til egne verdier, og forplikte seg til disse. Denne delen i speidermetoden handler om det å hjelpe speidere til å forstå og respektere speidingens verdier, og å utvikle egne verdier gjennom bevisstgjørende aktiviteter, holdningsskapende arbeid og gjennom eksempelets makt. Lederen skal selv være et godt forbilde og synliggjøre speiderverdiene gjennom holdning og handling.

TIPS:

Det kan være en nyttig øvelse for deg og dine medledere å snakke om hva speiderloven og -løftet betyr for dere. Kan dere stå for det som står i dem? Hva betyr "etter beste evne"? Bli enige om hvordan dere kan inkludere disse verdiene i enhetsarbeidet, og om hvordan dere selv kan handle i tråd med dem.

VISSTE DU AT?

Da Robert Baden-Powell utformet sin første lov for speidere, lot han seg inspirere av riddernes æreskodeks og æresreglene hos indianere, samuraier og zulukrigere.

Lederens rolle

- tilrettelegge aktiviteter
- motivere og oppfordre til meningsutveksling
- utfordre speidernes holdninger
- sette i gang ettertanke/refleksjon
- sørge for at alle slipper til og respekterer hverandres meninger
- finne gode eksempler og samtaleemner
- være nøytral i diskusjoner, og hjelpe speidere til å finne egne svar
- være et godt forbilde i ord og handlinger
- inspirere speidere til å handle i tråd med sine overbevisninger

Relevante emner i programmet

De mest relevante emnene finner du i merker og aktiviteter innenfor områder Livskvalitet og Vennskap:

- hva betyr formålsparagrafen, loven og løftet for meg?
- mine egne og andres verdier og holdninger
- min egen og andres tro og livssyn
- hva vil jeg med livet mitt?
- etikk og moral
- ansvar for meg selv og andre
- selvbilde og verdighet
- forhold mellom mennesker og naturen
- hvordan jeg kan forbedre meg selv
- hvordan jeg kan påvirke andre
- konsekvenser av mine valg og handlinger

På neste side ser du en tabell som presenterer hva denne delen av speidermetoden innebærer for de forskjellige aldersgruppene. Forslag til mer konkrete aktiviteter finner du i Spiderbasen.

De tre hovedelementene som danner grunnlag for utvikling av verdier hos speidere, er speiderloven, speiderløftet og valgspråket. Alle disse tre elementene har eksistert like lenge som selve speiderbevegelsen, men det har skjedd en gradvis utvikling av dem i takt med endringene i samfunnet. Hvis du vil vite mer om hva speiderloven og speiderløftet til Norges speiderforbund sier og betyr, finner du det i Spiderbasen.

Beverer	Småspeidere	Stifinnerer	Vandrere
Beverne bruker et forenklet speiderløfte. Speiderloven introduseres på en enkel måte slik at beverne kjenner til at den finnes. Beverne trenger å lære at det finnes mange forskjellige livssyn og religioner. De må lære seg å omgås andre på en god måte. Viktige verdier: • vennskap • samarbeid • omtanke for naturen Disse formidles gjennom enkle regler for oppførsel og ledernes eksempel.	Småspeiderne skal prøve å forstå speiderloven og speiderløftet og hva de betyr for dem i praksis. De trenger hjelp til å finne ut av moralske og åndelige spørsmål. Formidling av gode holdninger er viktig. Viktige verdier: • rettferdighet • fellesskap • respekt for andres meninger • respekt for naturen • ansvarsfølelse Småspeiderne trenger bevisstgjørende aktiviteter, tydelige regler og gode forbilder.	Stifinnerne trenger å reflektere rundt innholdet i speiderløftet, speiderloven og valgspråket. Videreutvikling av moral og holdninger er viktig. Stifinnerne trenger hjelp til å bli kjent med mangfoldet av livssyn og religioner. Viktige verdier: • fellesskap • vennskap • samfunns- og miljøbevissthet • respekt for seg selv og andre • medmenneskelighet • ansvarsbevissthet Formidle verdiene gjennom bevisstgjørende aktiviteter, personlige opplevelser og erfaringer, aktive handlinger, seremonier og gode forbilder.	Vandrerne trenger hjelp til å relatere verdiene i speiderløftet, speiderloven og valgspråket til livet utenfor speideren. Videreutvikling av moral og holdninger er viktig. Vandrerne trenger støtte til å finne ut hva de selv skal tro på. Viktige verdier: • fellesskap • vennskap • selvstendighet • medbestemmelse • ansvarsbevissthet • kritisk sans Formidle verdiene gjennom bevisstgjørende aktiviteter, egne opplevelser/erfaringer, aktive handlinger, seremonier og gode forbilder både blant egne ledere og utenfor speideren.
Mulige aktiviteter: • Bli kjent med speiderloven og speiderløftet • Oppdage omverdenen • Leker/aktiviteter som engasjerer følelser • Eventyr/fortellinger med moral • Høre andres meninger • Samarbeidstrening • Opplevelser i naturen • Speideropptakelse	Mulige aktiviteter: • Bevisstgjørende aktiviteter rundt speiderloven og speiderløftet • Begynne å undre og stille spørsmål • Leker/aktiviteter som engasjerer følelser • Eventyr/fortellinger med moral • Ord for dagen • Seremonier • Høre andres meninger • Samarbeidstrening • Sammen hjelpe andre • Ta vare på naturen • Speideropptakelse og løftefornyelse	Mulige aktiviteter: • Bevisstgjørende aktiviteter rundt loven, løftet og speidingens idé • Erttertanke/finne egne svar på vanskelige spørsmål • Rollespill/ leker/ aktiviteter som oppfordrer til refleksjon • Leirbålsprat • Scouts Own • Ord for dagen • Seremonier • Meningsutvekslinger/ diskusjoner/ verdibarometre • Møte med det ukjente/uvante • Aktive handlinger for å hjelpe mennesker og miljøet • Speideropptakelse og løftefornyelse	Mulige aktiviteter: • Bevisstgjørende aktiviteter rundt loven, løftet og speidingens idé • Erttertanke/finne egne svar på vanskelige spørsmål • Rollespill/ leker/ aktiviteter som oppfordrer til refleksjon • Leirbålsprat • Scouts Own • Ord for dagen • Seremonier • Forstå og utfordre egne og andres meninger/ holdninger/verdier • Møte med det ukjente/uvante • Aktive handlinger for å hjelpe mennesker og miljøet • Prøve å påvirke andre • Speideropptakelse og løftefornyelse
Nye speidere i enheten bør gå gjennom en aspirantperiode før de blir tatt opp i enheten. Under den høytidelige opptakelsen avlegger de speiderløftet. Speiderne kan trenge hjelp til å forstå selve innholdet i løftet og alvoret i det å avlegge et løfte.			

LEARNING BY DOING

HEISANN! KAN DU HJELPE MEG MED:

- å være aktiv og engasjert
- å ta vare på nyttige erfaringer jeg kan lære av og få bruk for videre i livet
- å utvikle mine ferdigheter og kunnskaper, og å bruke dem til å løse nye utfordringer

**BÅTMANNS-
KNOP**

VISSTE DU AT?

Baden- Powell sa: "Forvent mye av speiderne dine, og du vil vanligvis få det". Speidere er ofte mye flinkere enn du forventer av dem, noe de vil vise deg hvis du gir dem mulighet til det. Både for speidere og for ledere blir læringen mye morsommere hvis speiderne er engasjerte i prosessen.

HUSK!

Veien mot målet er like viktig som selve målet.

"Learning by doing" betyr at speidere lærer og utvikler seg gjennom å prøve ut ting selv, og gjennom å reflektere rundt sine egne erfaringer. Læringsprosessen er like viktig som resultatet - den gir erfaringer som speidere vokser på. En god læringsprosess vil gi speidere mestringsfølelse, og læringsutbyttet vil bli mye større og vare lenger enn ved teoretisk tilnærming. Din viktigste oppgave som leder er å gi speiderne muligheter til å lære av egne feil og suksesser, samtidig som du gir dem styring og støtte tilpasset deres behov.

Lederens rolle

- tilrettelegge/muliggjøre aktiviteter
- skape engasjement rundt målet
- vise tillitt og oppmuntre initiativ
- utfordre speidernes fantasi og kreativitet
- gi speidere nye, varierte og relevante utfordringer
- sørge for nødvendig informasjon og opplæring
- sørge for at alle får prøvd seg
- tilpasse kravene til hver enkelt speiders nivå
- veilede arbeidet - gi ros, oppmuntning, støtte og hjelp etter behov
- oppfordre speidere til å finne egne løsninger
- legge til rette for evaluering og refleksjon

Relevante emner i programmet

"Learning by doing" er et helt grunnleggende prinsipp som dekker hele bredden i programmet og gjennom-syrer absolutt alt vi driver med i speideren. "Learning by doing" gjelder i alle aktiviteter og emner, for eksempel:

- når speidere lærer praktiske ferdigheter (som førstehjelp og friluftsferdigheter)
- når speidere tilegner seg kunnskap om omverdenen
- når speidere lærer å ta ansvar
- når speidere utvikler verdier (for eksempel kjærlighet til naturen, empati, solidaritet eller toleranse)

På neste side ser du en tabell som presenterer hva denne delen av speidermetoden innebærer for de forskjellige aldersgruppene. Forslag til mer konkrete aktiviteter finner du i Speiderbasen.

Å bli en god speiderleder faller naturlig for noen, men krever større innsats og mer tid for andre. På denne siden har vi introdusert tre begreper som du bør forstå betydningen av hvis du ønsker å være en god speiderleder. Disse er veiledning, erfaringslæring og refleksjon. Les mer om disse begrepene i Speiderbasen. Du kan også lære mer om ledelse ved å delta på kurs i grunntreningen i Norges speiderforbund.

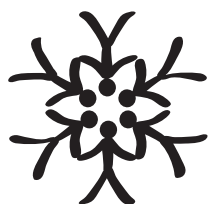
Beverer	Småspeidere	Stifinnere	Vandrere
I kolonien kan dette kalles læring gjennom opplevelser. Vi ønsker at beverne skal oppleve vennskap og samarbeid. Aktivitetene er lederstyrt, og fokuset er på mestringsfølelse heller enn på konkrete kunnskaper og ferdigheter. Det er viktig at aktivitetene er praktiske og inkluderende. Tilpass gjerne leker slik at ingen bevere trenger å gå ut av leken, men kan stå over en runde eller "får en anmerkning", som å snu skjerfet eller få en klapp på skulderen. Utnytt bevernes fantasi for å gjøre dem engasjert i aktivitetene. Leker og samarbeidsøvelser er de aktivitetene som brukes mest. Viktige spørsmål å stille: Hva gjorde jeg/vi og hvorfor? Hva var det morsomste? Hva var vanskeligst? Har jeg/vi blitt flinkere til å samarbeide? Er det morsomt å prøve ut nye ting? Fokus på disse aktivitetene: - Leker og enkle samarbeidsoppgaver - Postløyper, sporløyper og hinderløyper - Enkle naturopplevelser og naturutforskning - Ansvar for enkle og konkrete oppgaver på møter og turer - Utfordringen - Jeg er beredt-merket - Enkle beverprosjekter	I flokken legges det vekt på læring gjennom egenaktivitet og lek. Småspeidere er i stand til å finne ut av en del ting selv - med riktig tilrettelegging. Men prosessen er viktigere enn resultatet. Småspeidere har behov for avveksling, så hold ikke på for lenge av gangen, og gi korte og lettfattelige forklaringer. Bruk hjelpemidler som fenger og hjelper dem å konsentrere seg om oppgaven. Praktiske øvelser krever mye oppfølging. Få hjelp av foreldre, andre ledere, større speidere og de eldste i flokken. Viktige spørsmål å stille: Hva gjorde jeg/vi og hvorfor? Hva var det morsomste? Hva var vanskeligst? Klarte jeg/vi oppgaven? Har jeg/vi lært noe nytt eller blitt flinkere til noe? Kan jeg/vi jobbe/samarbeide bedre for å klare oppgaven enda bedre neste gang? Klarte jeg/vi å gjøre mitt/vårt beste? Fokus på disse aktivitetene: - Leker og enkle samarbeidsoppgaver - Postløyper, sporløyper og hinderløyper - Enkle naturopplevelser og naturutforskning - Ansvar for enkle og konkrete oppgaver på møter og turer - Utfordringen - Jeg er beredt-merket - Enkle flokkprosjekter - Fordypningsmerker	I troppen skal speidere lære gjennom å ta ansvar, men de skal også ta ansvar for egen læring. Din oppgave som leder for stifinnere er å vise dem mulighetene i programmet, og å gi dem inspirasjon og trygghet til å lære noe nytt. Vis tillit: "Dette klarer dere!" Ved innøving av ferdigheter er det viktig å forklare og vise først. Stifinnerne må få lov til å tenke selv og prøve å finne egne løsninger. Vær tilgjengelig underveis, gi ros og oppmuntring, og hjelp dem til selv å overkomme hindere. Ha fokus på det positive, og gjør det å feile til en nyttig erfaring. Viktige spørsmål å stille: Hva skal jeg/vi lære/gjøre og hvorfor? Hvordan få det til? Nådde jeg/vi målet? Hva har jeg/vi opplevd/lært? Hva gikk bra /dårlig? Hvordan kunne jeg/vi gjort det bedre? Hva må jeg/vi huske på til neste gang? Er jeg/vi fornøyd med min/vår innsats? Fokus på disse aktivitetene: - Tur- og leirforberedelser - Aktiviteter og oppgaver på tur og leir - Eventyr i naturen - Bidra i samfunnet - Patroljeoppgaver og egenaktivitet i patroljer - Patroljeprosjekter, både praktiske og i samfunnet - Utfordringen - Jeg er beredt - Fordypningsmerker	I troppen skal speidere lære gjennom å ta ansvar, men de skal også ta ansvar for egen læring. Vandrerspeideren må være motivator som gjennom å vise entusiasme og tillit oppmuntrer speiderne til å tørre å ta fatt på nye emner, mål og utfordringer. Vandrere får større ansvar og større frihet enn stifinnere, og ofte kan de selv være aktivitetsledere/veiledere. Det er viktig at mål velges og oppgaver utføres av speiderne selv. Bevisstgjør dem på læringsprosessen. ved hjelp av enkle evalueringsmetoder sett fokus på det positive og på læring gjennom erfaringer. Viktige spørsmål å stille: Hva kan jeg/vi fra før? Hva ønsker jeg/vi å lære/gjøre? Hvorfor? Hvordan nå målet? Nådde jeg/vi målet? Hva har jeg/vi opplevd/lært? Hvor kan jeg/vi bruke dette? Hva gikk bra og hva gikk dårlig? Hvorfor? Kunne jeg/vi gjort noe annerledes? Hvordan skal jeg/vi gjøre dette neste gang? Fokus på disse aktivitetene: - Ansvar i forbindelse med tur og leir - Selvstendige naturopplevelser og naturutforskning - Bidra i samfunnet - Patroljeoppgaver og egenaktivitet i patroljer - Prosjekter, både praktiske og samfunnsrettede - Utfordringen - Jeg er beredt - Trening i ledelse
Prosjekter og Utfordringen er de programelementene som i størst grad baserer seg på prisippet "learning by doing". De handler om at speidere selv velger hva de vil gjøre og hvordan, gjennomfører oppgavene de har satt seg, og avslutter med refleksjon/evaluering rundt både prosessen, resultatene og sin egen innsats.			

BRUK AV PATRULJESYSTEMET

DETTE KAN JEG TRENGE HJELP TIL:

- å oppleve selv, og bidra til at andre opplever, tilhørighet, trygghet og trivsel i patruljen
- å respektere, og lære å dra nytte av, ulikhetene mellom patruljemedlemmene
- å oppleve et positivt samspill med speidere og voksne ledere
- å ta på meg forskjellige roller og oppgaver og bidra med mine ferdigheter og egenskaper i patruljen
- å se patruljeaktivitetene i en større sammenheng, og gjennom dem å forstå meningen med speiderarbeidet

SNØFNUGG

FAKTA:

Barn ønsker å føle tilhørighet til en gruppe, og forholdet til jevnaldrende har stor betydning for barns utvikling. Barn lærer av hverandre og sammenlikner seg med andre barn. De sosiale spillereglene utvikles i barnegruppen.

VISSTE DU AT?

Baden-Powell sa: "Patruljesystemet er ikke et system å drive speiding etter, det er det eneste systemet. (...) Men for å få best mulige resultater ut av dette systemet må du gi peffen stort ansvar, hvis du bare gir delansvar vil du få små resultater."

Patruljen er viktig overalt i speiderarbeidet. Patruljesystemet brukes i alle aldersgrupper, men i varierende grad og form. Patruljesystemet betyr fellesskap og samhørighet i små grupper over tid. I patruljen lærer speidere å samarbeide i en gruppe, samtidig som de utvikler seg som selvstendige individer. Speidere skal føle trygghet og få selvtillit gjennom å oppleve seg selv som en nødvendig del av patruljen. Ingen er gode til alt, men alle er gode til noe, og det er samlet patruljeinnsats som teller. Mye av læringen ligger også i å bli ledet av, og selv å lede, jevnaldrende speidervenner.

På denne siden, og i speiderlitteratur ellers, brukes ordet "patrulje" som et samlebegrep, mens det i beverkolonien og i flokken som regel brukes andre betegnelser på denne arbeidsenheten. Les mer om patruljesystemet til hver enkelt enhet på neste side.

Lederens rolle

- organisere og muliggjøre patruljearbeid
- motivere og oppfordre speiderne til å delta aktivt i patruljen
- synliggjøre at alle patruljemedlemmene er en viktig del av patruljen
- hjelpe patruljene å overkomme interne utfordringer
- gi patruljene nødvendig grad av selvstendighet og oppfordre dem til å finne på egne aktiviteter
- vise patruljeførerne tillitt, og gi dem reelt ansvar
- gi patruljeførerne oppmuntring og hjelp etter behov
- hjelpe peffene og assene til å se hver enkelte patruljemedlem, slik at alle får bidra med det de kan
- utvikle og utdanne peffer/asser
- bruke patruljen som en aktiv arbeidsenhet

Relevante emner i programmet

På samme måte som "learning by doing" er patruljesystemet også et prinsipp og en arbeidsform som griper inn i alle delene av speidingen. Nedenfor har vi valgt bare de emnene i trenings-programmet som handler om patruljearbeid. Les eksempler på aktiviteter som illustrerer bruk av patruljesystemet i tabellen på neste side. Emnene nedenfor tilhører områder Vennskap, Samfunnsengasjement og Livskvalitet.

- Hvorfor arbeider vi i patruljer?
- Samarbeid i patruljen vår
- Hvordan kan jeg bidra til å gjøre samarbeidet i patruljen bedre?
- Gjensidig respekt i patruljen vår
- Hvordan kan jeg bidra til at alle føler seg inkludert i patruljen?
- Min egen og andres styrker og utviklingsmuligheter
- Patruljeregler
- Patruljesærpreg
- Tradisjoner i patruljen
- Hvordan møter vi nye medlemmer i patruljen vår?

Patruljesystemet brukes også når ledere skal samarbeide - i enhetsledelsen, i gruppeledelsen eller i diverse prosjekter. I enheten er det enhetslederen som er peff, og assistentene er patruljemedlemmer.

Beverer	Småspeidere	Stifinnere	Vandrere
I beverkolonien må de ferske speiderne lære å samarbeide i en gruppe. Kolonien deles inn i såkalte beverfamilier med 4-6 bevere i hver. Familiene kan få navn etter for eksempel forskjellige tresorter som bevere spiser. Familien ledes av en beverassistent som tilrettelegger og gjennomfører aktiviteter. Familiene kan gjerne være sammensatt av begge kjønn, men er det få jenter i kolonien, bør de få gå i samme familie. Det er viktig å skape følelse av tilhørighet og samhold i hele beverkolonien, og ikke bare i familien. Familiene jobber vanligvis med de samme aktivitetene, i tråd med bevernes prinsipper om at bevere arbeider, leker og hviler sammen. For å utvikle ledelsesevner hos bevere kan du gi dem små ledelsesoppgaver som de kan mestre. Pass på å bytte på oppgavene ofte slik at alle får prøvd seg. Mulige aktiviteter: • Bli-kjent-aktiviteter • Samarbeidsleker og -oppgaver • Felles utfordringer som styrker gjensidig tillit • Felles opplevelser som styrker vennskapet • Aktiviteter med beverramme	I flokken brukes patruljesystemet mer aktivt. Flokken deles inn i grupper på ca. 6 speidere. Disse kalles enten kull - i tråd med jungelrammen - eller patruljer. Kullet ledes av en førstemann og en hjelper (patruljefører og assistent) som velges blant kullets medlemmer. Førstemannen hjelper til med formidling av beskjeder og passer på at oppgavene blir utført. Som navn på kullene er det vanlig å bruke farger. Når dere setter sammen kullene, er det viktig at venner kommer sammen, og at kunnskap og speidererfaring fordeles jevnt. For at kullene skal bli en sammensveiset gjeng, må de få en del egen tid, for eksempel 10-15 minutter på hvert møte. Førstemenn, hjelpere og lederne i flokken utgjør førstemannsråd (førerpatrulje i flokken). Førstemannsråd kan holdes en gang i måneden eller noen minutter før møtene. Noen av temaene er møteopplegg og ledelsestips. Mulige aktiviteter: • Konkurranser mellom patruljene • Samarbeidsleker og -oppgaver • Felles utfordringer som styrker gjensidig tillit • Felles opplevelser som styrker vennskapet • Aktiviteter med jungelramme	Patruljesystemet står sentralt i troppsarbeidet. Patruljer består av 3-8 personer hvorav én oppnevnes/velges som patruljefører (peff) og én som patruljeassistent (ass). Patruljene har jevnlig patruljemøter ledet av peffen og assen, og kan når det er nyttig brukes på troppsmøter. I patruljen lærer speidere av hverandre. Patruljer med god blanding av kunnskaper og ferdigheter har størst utbytte av denne gjensidige læringen. Dette er også noe av styrken med blandede gutt-/jente- og stifinner-/vandrerpatruljer. På den andre siden kan ikke-blandede patruljer enklere ha aktiviteter som er spisset inn mot deres mer like interesser og behov. Ved patruljesammensetting er det lurt å se på hvem som går sammen med hvem, og hvilke kunnskaper og egenskaper speiderne har. Det er ofte slik at patruljeførere i stifinneralder trenger litt mer hjelp enn vandrerpeffer. Patruljer med stifinnerpeffer kan derfor ha behov for en tilstedeværende veileder som kan bidra til større ro og orden, og fokus på aktivitetene. I tillegg er det viktig at peffen får hjelp til planlegging og tilegnelse av nødvendig fagkunnskap. Patruljer med vandrer som peff bør kunne klare seg i større grad på egenhånd med den oppfølgingen som peffen får på førerpatruljemøtene. Det er viktig å styrke samholdet i patruljen for å forhindre konflikter, forbedre samarbeidet, og for å gjøre patruljen mer selvgående. Dette oppnås gjennom felles opplevelser, samarbeidsoppgaver, kommunikasjonsøvelser, utfordrende aktiviteter og patruljesærpreg. Trygge peffer er forutsetningen for at troppen skal fungere godt. Hvis du som leder gir peffene og assene nødvendig motivasjon og veiledning, vil de fungere som en motor som driver arbeidet i troppen videre. Peffene, assene og lederne i troppen utgjør førerpatruljen, med troppsleder som førerpatruljens peff. Førerpatruljen er læringsarena for peffene/assene. Her får de være med på beslutninger, får personlig og faglig påfyll og reflekterer rundt egen ledelse. Førerpatruljemøter fungerer som en modell for arbeidet i patruljene. Mulige aktiviteter: • Patruljeturer og -møter • Selvstyrte patruljeoppgaver og -aktiviteter • Konkurranser mellom patruljene • Samarbeidstrening gjennom leker/spill/oppgaver • Innøving av ferdigheter i patruljen • Arbeid med fordypningsmerker, spesielt patruljebaserte, og med patruljeprosjekter • Kommunikasjonsøvelser og -leker • Rollespill og øvelser innen konfliktløsning • Aktiviteter og opplevelser som styrker tillit og vennskap • Utvikling av felles mål for patruljen • Utforming av patruljens sang/emblem/flagg/hule/osv	Når dere ser etter en ny patruljefører, kan dere følge med på samspillet mellom speiderne og legge merke til hvem av dem som virker til å ha en naturlig autoritet overfor de andre. Denne speideren kan bli en god patruljefører.

FRILUFTSLIV

KAN DU HJELPE MEG MED DETTE?

- å oppleve glede og mestring ved å være på tur, og ved å leve i naturen på naturens egne premisser
- å oppleve mangfoldet, sjønnheten og stemningene i naturen
- å ha respekt for naturen, forstå dens sårbarhet og lære hvordan jeg kan verne om den
- å lære gjennom varierte friluftaktiviteter

Det meste av det vi gjør i speideren gjør vi ute. Friluftslivet er vår viktigste arena og ramme for utvikling av speiderne til å bli selvstendige og ansvarsbevisste. Dette betyr at en vesentlig del av speiderlivet ikke bare foregår i naturen, men også på naturens egne premisser. Friluftsliv gir utfordringer som oppfordrer til samarbeid og kreativ problemløsning, og den gir muligheter til å ta vare på seg selv og andre. Det å være ute i enkle omgivelser lærer speidere å sette mer pris på det de har, og økt kontakt med naturen inspirerer dem til å lære om og ta ansvar for naturen og miljøet. Din oppgave som leder er å gjøre den enkelte speideren glad i å ferdes i naturen.

ER DU ENIG?

Baden-Powell mente at naturen appellerer til urinstinket i mennesket, den er nøkkelen inn til et stort rike. Å være ute i naturen er godt for både kropp og sinn. På denne måten lærer man gradvis å gjenkjenne og verdsette skjønnheten i naturen, noe som kan bringe glede i de gråeste omgivelser.

HUSK!

Det er speidernes forutsetninger og ikke ledernes ambisjoner som skal ligge til grunn for friluftaktivitetene i enheten.

Lederens rolle

- Synliggjøre mangfoldet i naturen og friluftslivet
- La speidere oppleve enkelt friluftsliv
- Passe på at alle speidere får oppleve mestring gjennom friluftsliv - både alene og sammen med andre
- Oppfordre patruljer til å søke opplevelser og utfordringer i naturen
- Gi speidere opplæring i nødvendige friluftsferdigheter
- Gi speidere kunnskaper om naturen
- Sørge for at speidere får respekt for naturens krefter
- Gjøre speidere oppmerksomme på naturens sjønnhet og sårbarhet
- hjelpe speidere å bli glad i å ferdes i naturen
- Inspirere og oppfordre speidere til å bli glad i naturen, og å til å verne om den
- Være et godt forbilde i sitt eget forhold til anturen

Relevante emner i programmet

Emnene nedenfor tilhører områder Friluftsliv og Samfunnsengasjement.

- Fliluftsferdigheter - påkledning, orientering, førstehjelp, sikkerhet, båltenning, overnatting, woodcraft osv
- Primitiv matlaging og mat fra naturen
- Bruk av ikke-motoriserte framkomstmidler
- Friluftsliv med bruk av enkle hjelpemidler
- Natur, fjell- og sjøvettregler
- Allemannsretten
- Forhold mellom mennesker og naturen, balansen i naturen, natur- og miljøvern
- Naturkjennskap, utforskning av naturen
- Tro, åndelighet, livssyn og filosofi i naturen
- Samarbeid på tur, tur etter evne

Vår friluftstradisjon bygger på det enkle friluftslivet som gir opplevelser uten å etterlate spor i naturen. Dette er en mangfoldig og rik tradisjon som vi ønsker at speiderne skal oppleve og videreføre. Enkelt friluftsliv og sporløs ferdsel er temaer for Trinn 1: Jeg er beredt i grunntreningen til Norges speiderforbund.

Beverer	Småspeidere	Stifinnere	Vandrere
Naturen er bevernes lekeplass. Beverne øver på å være ute, oppdage naturen i sitt nærområde og reflektere over dens finurligheter. Beverne trenger positive naturopplevelser, slik at de kan føle seg tryggere i naturen og bli glad i den. Enkle naturvettregler kan hjelpe beverne å forstå hvordan de skal oppføre seg i naturen. Møter bør helt eller delvis holdes ute. Å være ute gir ro og skaper god stemning. Gjør det enkelt! Det kan være nok å bare la beverne leke ute eller spikke på en pinne. Beverer pleier ikke å overnatte ute i naturen, men drar heller på dagsturer og korte utflukter hvor de kan utforske lokalområdet eller drive med enkle aktiviteter. Det er også viktig å sette av tid til fri lek. Motorisk trening som bevegelse i naturen gir, er viktig i denne alderen. Å være mye ute danner grunnlag for fysisk aktivitet senere i livet. Mulige aktiviteter: • Sporløyper, skattejakt, naturstier, hinderløyper • Enkle snøaktiviteter, sykling, bærplukking, grilling på bål, spikking • Enkle naturutforskning - tegn og spor i naturen, stjernehimmel • Fri og organisert lek i naturen • Korte utflukter eller dagsturer med hele kolonien • Jeg er beredt-merket	I likhet med beverer skal småspeiderne øve på å være ute, oppdage naturen i sitt nærområde. Men de går gjerne litt lenger og gjør litt mer. Småspeiderne er alltid ute sammen med lederne og de andre i kullet/flokken. De kan bidra ved å komme med innspill og ønsker til turer og aktiviteter. Friluftsliv er en fantastisk arena for småspeidere å utvikle seg på. Når de havner i et annet miljø enn sitt vanlige, tar de fantasien i bruk. På sin første overnattingstur møter småspeiderne et samfunn i en skala som er håndterbar for dem. De må skaffe seg et sted å sove, lage mat og samarbeide for å ha det bra. De enkleste oppgavene, som å finne fram i egen sekk, kan virke som store utfordringer til å begynne med. Frilftsaktiviteter gir viktig motorisk trening. Å være mye ute danner grunnlag for fysisk aktivitet senere i livet. Også typiske inneaktiviteter kan bli enda morsommere ute. Mulige aktiviteter: • Sporløyper, skattejakt, naturstier, hinderløyper • Båltenning, pakking av sekk, bruk av kompass og enkelt turutstyr • Skigåing, sykling, mat på bål, spikking • Naturutforskning - sammenhenger i naturen, dyreliv • Fri og organisert lek i naturen • Korte overnattingsturer med hele flokken i hytte/telt/gapahuk • Jeg er beredt-merket • Fordypningsmerker om natur og friluftsliv	Friluftslivet for stifinnere handler om oppdagerglede og kreativitet. De begynner å ferdes i forskjellige naturmiljøer, lenger borte fra hjemmet. Gjennom friluftsliv kan stifinnere bli bedre kjent med og lære å ta vare på seg selv. Stemningen i naturen inviterer til å reflektere over livet, noe du som leder må legge til rette for gjennom gode samtaler. Hyggelige og stemningsfulle naturopplevelser kan hjelpe stifinnere å føle nærhet til naturen, noe som i sin tur kan skape et virkelig miljøengasjement. Stifinnere begynner å delta i planleggingen av turer og få større oppgaver. Gode ferdigheter er viktig for å gi dem både mestringsfølelse og trygghet, noe som er viktig for at patruljene skal kunne gjennomføre egne turer. Det er viktig at alle speidere får en god turopplevelse. Følg prinsippet om tur etter evne, og å ta hensyn til de minst erfarne speiderne. Friluftsliv trenger ikke alltid å være komplisert. Læring kan også skje rett utenfor døra. Mulige aktiviteter: • Nye/uvante frilftsaktiviteter og opplevelser • Hinderløyper, natt manøvre • Woodcraft/nevenyttighet • Øvelse i frilftsferdigheter • Øvelse i turplanlegging • Lengre overnattingsturer til nye steder (tropps- og patruljeturer) • Samtaler rundt leirbålet • Aktivt naturvern • Jeg er beredt-merket • Fordypningsmerker om natur og friluftsliv	Vandrere tester ut ulike typer friluftsliv. Friluftslivet er en arena for eventyr og utfordringer, for utvikling av egne meninger og refleksjon rundt spørsmål om livet. Friluftsliv kan hjelpe vandrerne å lære å kjenne og å ta vare på seg selv fysisk og mentalt. Vandrere har gjerne nok erfaring og selvtillit til å føle seg trygge på tur uten ledere. De kan planlegge turer og aktiviteter selvstendig, mens lederen observerer og veileder ved behov. En vellykket tur er når alle opplever mestring, samhold og nærhet til naturen. På tur er man nødt til å ta hensyn til de mindre erfarne speiderne. Derfor trenger vandrerne også egne turer hvor de kan bli utfordret mer enn det de gjør på vanlige turer. La vandrere få oppleve at de fortsatt har mer å lære og å mestre. Kjærlighet til naturen kan skape et ekte og varig miljøengasjement hos vandrere. Som leder må du selv være et godt forbilde i ditt forhold til naturen og legge til rette for gode holdningsskapende diskusjoner og naturvern i praksis. Mulige aktiviteter: • Utfordrende frilftsaktiviteter og turer i utfordrende omgivelser • Ansvar for planlegging og gjennomføring av frilftsaktiviteter • Woodcraft/nevenyttighet • Øvelse i frilftsferdigheter og opplæring av yngre speidere • Egne vandrerturner i tillegg til tropps- og patruljeturer • Aktivt naturvern • Jeg er beredt-merket • Fordypningsmerker om natur og friluftsliv

SAMFUNNSENGASJEMENT

JEG TRENGER HJELP TIL:

- å oppleve meg selv som en del av samfunnet jeg lever i, å bli kjent med det og ta stilling til det
- å forstå hvordan mennesker påvirker miljøet, og bidra aktivt til å gjøre denne påvirkningen mer positiv
- å bli kjent med min egen og andre kulturer, og bidra til økt forståelse og likeverd mellom mennesker
- å bruke mine kunnskaper, ferdigheter og evner til aktivt å påvirke samfunnet og arbeide for en bedre verden

JORDKLODE

FAKTA

Som bevegelse er speideren partipolitisk uavhengig, men ikke upolitisk. Du har lov til å representere speideren i politiske markeringer som er i tråd med speidingens idé og verdier.

VISSTE DU AT?

I store deler av verden hjelper speidere til i kampen mot hiv/aids, fredsarbeid og opprydding etter jordskjelv og oversvømmelser. Speidere vil skape en bedre verden, noe som ikke er gjort i en håndvending. For å hjelpe speiderne til å bli mer handlekraftige kan dere jobbe med aktiviteter som utvikler selvtillit og selvstendig tenking, for eksempel gjennom å gi speiderne ansvar for seg selv og andre. En god start kan være speidernes tradisjonelle gode tårn - en god gjerning om dagen. I dagens individfokuserte samfunn kan denne enkle uselviske handlingen være mer relevant enn noen sinne.

Speidingens formål er å utvikle selvstendige og ansvarsbevisste mennesker som aktivt bidrar til å skape en bedre verden. For å oppnå dette må speiderne engasjere seg i sine omgivelser. Samfunnsengasjement handler om at speiderne lærer å forbedre samfunnet samtidig som de utvikler seg selv gjennom å forbedre samfunnet. Speiderne skal oppleve å være en del av samfunnet, å ta stilling til det og å påvirke det i positiv retning. Prinsippet er "Tenk globalt - handle lokalt". Det avgjørende er at speidere gjør noe aktivt, uavhengig av hvor stort, fordi stoltheten over å ha fått til noe er viktig for speidernes selvfølelse og motivasjon.

Lederens rolle

- tilrettelegge for gjensidig påvirkning mellom speider miljøet og samfunnet
- gi speidere følelsen av å være en del av samfunnet
- motivere speidere til å påvirke samfunnet og egen framtid
- gi speidere tro på egne evner, og vise dem påvirkningsmuligheter
- bruke demokratiske prosesser i speiderarbeidet
- utfordre speidere gjennom møter med det ukjente
- ta opp viktige lokale, nasjonale og globale spørsmål
- bevisstgjøre og motivere til refleksjon
- legge til rette for positive erfaringer, praktiske aktiviteter og aktive handlinger
- være selv et godt forbilde i ord og handlinger

Relevante emner i programmet

Emnene nedenfor tilhører områder Vennskap, Samfunnsengasjement og Livskvalitet.

- formålsparagrafen, speidingens formål
- egne og andres holdninger og handlinger
- hva jeg vil med livet
- lokale, nasjonale og globale saker og problemstillinger
- menneskelig påvirkning på naturen/miljøet
- forskjeller og likheter mellom kulturer og samfunnsgrupper
- respekt, verdighet og likeverd
- mobbing, diskriminering, rasisme
- hærverk, vold, bruk av narkotika og alkohol blant ungdom
- demokrati og deltakelse
- ressursfordeling og fattigdom
- forutsetninger for fred og arbeid for fred
- hvordan jeg/speidere kan bidra i samfunnet
- hvordan jeg/speidere kan påvirke andre

En aktivitet som resulterer i økt forståelse har bare oppnådd halve målet. Engasjement handler både om holdninger og handlinger. Man begynner med å utvikle kunnskap og holdninger som skal gi speidere lyst til å forandre noe, men det avgjørende steget er en aktiv handling. I tillegg til holdninger og kunnskaper trenges det altså vilje og evne til å handle. Derfor ser vi at innsats i samfunnet utvikler speidernes karakter. Programelementer Utfordringen og prosjekter er midt i blinken i denne sammenhengen.

Beverer	Småspeidere	Stifinnere	Vandrere
Samfunnsengasjement for bevere skal være enkelt. Finn konkrete saker, gi enkle og korte forklaringer og relater dem til bevernes erfaringer. Beverne kan bidra med enkle handlinger som fører til synlige resultater. Husk å bruke bevernes naturlige nysgjerrighet og lekenhet! God tørn er en god måte å lære beverne å bry seg om andre på. I denne alderen er det lurt å snakke om vennskap og rettferdighet. Beverne må få hjelp til å løse sine konflikter på fredelig måte. Beverne er vanligvis glad i å delta i innsamlinger, og Speideraksjonen vil være fin anledning for dem til å få vite om andre land, samfunn og kulturer. En viktig læringsmulighet ligger i oppdagelse av naturen og menneskers påvirkning på den og avhengighet av den. For å gjøre dette mer spennende kan dere gjøre det i praksis gjennom naturutforskning og enkle eksperimenter. På den måten kan beverne se hvordan naturen påvirker deres liv. Mulige aktiviteter: (varighet - maks. ett møte): - Nærmiljøet: plukke søppel, pynte eldresenteret, gjøre en god tørn. - Speideraksjonen: leker/mat fra aksjonslandet, lage noe enkelt som kan selges, bøsseinnsamling. - Natur og miljø: bli kjent med statisk elektrisitet, lokale vannkilder og planteliv.	Småspeidere lærer gjennom konkrete handlinger med synlig resultat. Innsatsen bør rettes mot det som angår småspeiderne direkte, for eksempel plukking av søppel i nærmiljøet. Dette lærer dem å se større sammenhenger i lokale spørsmål. Velg temaer som kan knyttes til småspeidernes egne liv og erfaringer, for eksempel maten de spiser eller skolegang i andre land. Du som leder har ansvar for å finne problemstillinger, men småspeiderne kan bidra med egne ønsker eller velge blant noen få alternativer. God tørn kan lære småspeiderne å ta hensyn til andres behov, og kan hjelpe dem å føle tilhørighet i samfunnet. Snakk om speiderløfts "å hjelpe andre" og test det ut i praksis. Småspeidere sammenlikner seg med andre og kan gjøres oppmerksomme på egne og andres holdninger og handlinger, og på likheter og forskjeller mellom dem. Diskusjoner rundt hva som er rett og galt gir gode muligheter til å utvikle egne holdninger. Mulige aktiviteter: (varighet - ett-to møter): - Mat: finne ut matens opprinnelse, lage mat fra forskjellige land eller med kortreiste eller selvplukkede råvarer. - Forbruk og gjenbruk: telle hvor mange leker de har; byttedag for leker eller gi bort til lekeinnsamling. - Speideraksjonen: sammenlikne aksjonslandet med Norge; selge noe eller gå med bøsser. - Nærmiljøet: minikonserert på eldresenteret, oppryddingsaksjon.	Stifinnere begynner å skaffe seg kunnskaper og erfaringer på forskjellige områder og lærer å reflektere over abstrakte begreper. De arbeider med konkrete handlinger med ikke nødvendigvis synlig resultat. Oppgaver hvor stifinnere selv finner ut av ting, og personlige opplevelser, er en god tilnærmingssåte i kompliserte saker. En nyttig øvelse kan være å sette seg inn i en uvant situasjon/rolle. Stifinnere skal jobbe med spørsmål de er opptatt av. Lederen hjelper dem å få til konkret handling. Internasjonale og globale sammenhenger er nå en naturlig del av problemstillingene, for eksempel miljø, ressursfordeling, fred og likeverd. Stifinnere er også med på å påvirke speiderarbeidet i patruljen, troppen og gruppa. Stifinnere begynner å bli kjent med demokratiske prinsipper i samfunnet for øvrig. De oppdager hvilke påvirkningsmuligheter som finnes, og danner seg meninger om alt som skjer rundt dem. Som leder må du hjelpe dem å utvikle holdninger og selvtilit gjennom å ta tak i saker som engasjerer dem. Mulige aktiviteter: - Forbruk og gjenbruk: opprinnelsen av klærne våre; byttedag for klær; gi bort klær; innføre en kjøttfri dag hjemme; fly-fri ferie. - Mat: etterlyse mer økologisk, kortreist og fairtrade mat og bedre merking av mat i lokalbutikk; lage økologisk mat, vegetarmat. - Speideraksjonen: hvorfor er det problemer i aksjonslandet, tjene penger gjennom dugnadsarbeid e.l. - Naturmangfold: truede dyre- og plantearter i Norge/nærmiljøet, aksjon for dyre-/plantevern.	Vandrere oppdager seg selv i samfunnet. De setter seg inn i nye problemstillinger og møter nye mennesker. De samler erfaringer som de bruker til å utvikle egne standpunkter. Vandrerne kan bli veldig personlig engasjert i saker. Som leder må du inspirere dem til å ta stilling og hjelpe dem til å finne interesseområder, men de skal selv bestemme hva de skal jobbe med. Vandrernes handlinger kan gi et abstrakt resultat. Vandrerne ser det internasjonale perspektivet samtidig som de er opptatt av å finne egen plass i samfunnet. De treffer andre speidere og blir kjent med andre kulturer. Vandrere vil være selvstendige individer samtidig som de søker tilhørighet i mindre grupper og miljøer. Som leder må du ta dem på alvor og hjelpe dem å se eget potensial, bl.a. gjennom demokratiet i troppen og i gruppa. Vandrere kan "brenne" skikkelig for miljøet hvis de blir motivert på riktig måte. Gode aktiviteter, forbilder og samtaler kan hjelpe vandrere å tenke over egne holdninger og vaner og å se mer kompliserte sammenhenger. Mulige aktiviteter: - Påvirkning: holdningskampanje på skolen, leserinnlegg. - Forbruk: fairtrade; byttedag eller gjenvinning av elektronikk; kjøpefri dag/uke/måned; foreslå miljøtiltak i gruppa. - Speideraksjonen: lære om samfunnsutvikling og konfliktløsning; gjennomføre kreative innsamlinger. - Naturmangfold: truslene mot verdensnaturmangfoldet; aksjon for innsamling av gamle mobiltelefoner. - Mangfold: invitere marginaliserte grupper i nærmiljøet til tur, fest, aktivitetsdag, revy.

SYMBOLIKK, RAMMER OG LEK

DETTE KAN JEG TRENGE HJELP MED:

- å ta del i og forstå speiderens, gruppens og enhetens tradisjoner og verdier
- å oppleve trygghet og fellesskap gjennom felles symboler, faste aktiviteter og rammer
- å utvikle mine kunnskaper, ferdigheter og holdninger ved hjelp av seremonier, rammer og leker
- å bruke min fantasi, nysgjerrighet og eventyrlyst som drivkraft for læring

RAMME

Med dette mener vi bruk av symbolikk, leker og rammer til å fremheve eller formidle noe som er vanskelig å formidle på andre måter. Bruk av symbolikk, rammer og lek er et av de mer særegne kjennetegnene ved speideren, og er med på å skape den spesielle speideratmosfæren. Det gir speidere en felles identitet, setter fantasien i sving og skaper et miljø der speidere lettere tilegner seg ønsket kunnskap, ferdigheter og holdninger. Som speiderleder skal du bevisst bruke dette til formidling av abstrakte begreper og holdninger.

TIPS

Ikke vær redd for å anvende din egen fantasi og kreativitet som leder. Det vil hjelpe speiderne å slippe løs egen kreativitet og fantasi.

OBS!

Speiding skal være gøy! Men man må skille mellom alvor og lek. Ved høytidelige seremonier, refleksjon eller ord for dagen skal man legge bort fantasi-rammene og heller benytte seg av enkle symboler som et tent lys, et banner eller en vennskapssirkel.

Lederens rolle

- tilrettelegge for at symbolbruken, seremoniene og rammene skaper kontinuitet og felles identitet
- tilrettelegge for meningsfylte og spennende aktiviteter og rammer
- utnytte speidernes fantasi, nysgjerrighet og eventyrlyst
- kjenne til bakgrunnen for rammene og seremoniene som benyttes
- være aktiv i forvaltningen av speiderens/gruppens/enhetens tradisjoner og verdier og forklare dem for speidere
- bruke leker bevisst

Relevante emner i programmet

Symbolikk kan brukes i det meste av speiderprogrammet. Emnene nedenfor er bare noen få eksempler på dette og tilhører områder Kreativitet, Vennskap og Livskvalitet.

- Enhtens særpreg - sang, rop, drakt osv
- Symbolikk i speideren generelt - speiderhilsen, kløverlilje
- Gruppens/enhetens tradisjoner
- Formidling av holdninger og verdier
- Vennskap og samhold i enheten
- Bli kjent med seg selv

På neste side ser du en tabell som presenterer hva denne delen av speidermetoden innebærer for de forskjellige aldersgruppene. Forslag til mer konkrete aktiviteter finner du i Speiderbasen.

I speideren bruker vi leken bevisst - den har både egenverdi og kan tilpasses et bestemt formål. Leken utvikler blant annet ferdigheter og sanser, fantasi og karakter, konsentrasjons- og samarbeidsevne. Gjennom leken gir vi speidere mulighet for egenaktivitet, kroppskontakt og trening i å tåle medgang og motgang.

En seremoni er en høytidelig handling, ofte med symbolsk innhold, som blir gjentatt etter samme mønster ved flere anledninger. Hensikten er å markere en viktig begivenhet, sette i gang tanker og følelser eller skape en spesiell stemning. Den vanligste anledningen for en seremoni i speideren er åpning/avslutning av møte.

Rammer kan være basert på eventyr og historier, faktiske mennesker og hendelser eller temaer fra speidernes hverdag. Dere kan velge en langtidsramme som dere bruker fast, eller korttidsrammer som er tilpasset konkrete anledninger - alt fra en vanlig aktivitet til et prosjekt på et par måneders varighet. En fast ramme skaper tradisjoner og følelsen av samhörighet. Den kan brukes ved seremonier, åpninger og samlingsstunder, som bakgrunnshistorie ved lek og konkurranser, motivasjon ved innlæring og høytlesing/fortelling.

Bever	Småspeidere	Stifinnere	Vandrere
For ledere i beverkoloni er leken det beste hjelpemiddel. Den kan brukes både som pauseaktivitet, til å få ut energien, for å få opp stemningen, til læring eller innøving av ferdigheter og kunnskaper, og til utvikling av gode karaktertrekk og holdninger. Bruk derfor leken bevisst og sett den inn i koloniens ramme. Beverspeiding handler om opplevelse, vennskap og lek, og bever er valgt som ramme for det hele. Beverrammen formidler vennskap og samarbeid, fordi bevere arbeider mot et felles mål og er venner; de leker sammen og hviler sammen. Rammen er basert på egenskaper som kjennetegner bevere i naturen, og aktivitetene bygger på Bevereventyret som du finner i Speiderbasen. Beverrammen kommer blant annet til uttrykk gjennom egne seremonier, leker og sanger. Andre mulige rammer (kan brukes både som lang- og korttidsrammer): • Kardemommeby • Pippi Langstrømpe • Ole Brumm • Beverrammen (helst langtidsramme) Spesielle seremonier og særpreg: • Beverleker • Beversanger • Beverropet og egne beverseremonier • Beverhale som pynt	Arbeidet i flokken bør ha en ramme. Historier og eventyr setter fantasien i sving, både hos store og små. Det gir muligheter for innlevelse og fantasi, og barn kan se likheter mellom historien og egen situasjon. Gjennom lek og fantasirammen kan speiderne lære om seg selv, om andre, og om samfunnet for øvrig. Eventyr og historier formidler holdninger og verdier. Dyr kan være bilder på egenskaper som er for abstrakte til å forklares. Dessuten er bruk av rammer og leker med på å gjøre flokktiden morsommere. Patruljenavn, navn på ledere, møtesteder og lignende som går igjen år etter år, gjør at småspeiderne fort kjenner tilhørigheten i en gruppe. Den vanligste rammen å bruke i flokken er basert på Kiplings "Jungelboka". Den passer perfekt som langtidsramme da den gir masse ideer til aktiviteter og danner godt grunnlag for utvikling av ferdigheter og verdier. Andre mulige rammer (kan brukes både som lang- og korttidsrammer): • Dyreskogen • Kardemommeby • Ole Brumm • Ronja Røverdatter • Petter Pan • Indianere (fantasi) Spesielle seremonier og særpreg: • Det store hylet • Fullmånemøte • Rådsklippen • Jungelnavn • Jungelleker • Ulvehode på skjorta	Bruk av symbolikk i troppen skjer hovedsakelig ved hjelp av seremonier og korttidsrammer knyttet til konkrete aktiviteter/møter/turer/arrangementer. Som langtidsramme kan man bruke selve stifinner-/vandrers-ideen. Stifinner-/vandrers-rammen bygger på oppdagelse av nye områder. I troppen går speidere veien som andre har gått før dem, med som er nye for dem. Stifinnere følger veien til ukjente områder og utforsker dem sammen, mens vandrere går enda lenger, utfordrer seg selv, gjør ting de aldri har gjort før. Troppsarbeidet kan beskrives med slagordet "Eventyrene er der ute!" En tropp bør som minimum ha en fast åpnings- og avslutningsseremoni som gir uttrykk for verdier som dere mener er viktige, som samarbeid eller eventyrlyst. Under seremonier kan man bruke spesielle effekter. På møter bør speidere som minimum bruke speiderskjørt. I troppen er leken med sine fysiske, praktiske og sosiale aspekter et viktig virkemiddel for å nå målet. Den gir kunnskaper og ferdigheter, glede og godt humør, finner fram skjulte egenskaper, utvikler selvdisciplin, respekt for andres prestasjoner, konsentrasjon og mye mer. Ferdighetstrening bør mest mulig skje i form av øvelser, leker og patrulje-/lagkonkurranser. Og selv om speidere i troppsalder har grei konsentrasjonsevne, trenger de å veksle mellom forskjellige typer aktiviteter. Rolige stunder, samtlende musikalske innslag og aktive leker gir en god avveksling fra hovedaktiviteten på møtet i tillegg til å bidra til samhold og vennskap. Ved felles troppsaktiviteter kan man er det naturlig å bruke en enkel felles ramme for stifinnere og vandrere. For egne stifinneraktiviteter kan en korttidsramme som treffer dem godt gi utgangspunkt for lek og bruk av fantasien. For vandrere må rammen være mer i bakgrunnen i form av et gjennomgående tema. Rammer for vandrere bør være basert på virkelige hendelser og personer som de kan inspireres av. Andre mulige rammer (kan brukes både som langtids- og korttidsrammer): • Indianere (mer virkelighetsrelatert enn i flokken) • Robinson Crusoe (stifinnere) • Sjøfarere og oppdagere (stifinnere/vandrere) • Vitenskapsmenn/opfinnere (stifinnere/vandrere) • Polarhistorie (stifinnere/vandrere) Spesielle seremonier og særpreg: • Flagg under seremonier (vær bevisst betydningen) • Speiderhilsen og valgspråket • Patruljenavn og patruljenes egne særpreg • Felles sang/rop/motto/banner for troppen • Fast åpning og avslutning av møter og turer • Eget særpreg i førerpatruljen • Tenne et lys, bålinnvielse, leirbål og leirbålsprat	
Husk at rammer og seremonier skal gi trygghet, virke samtlende og formidle et budskap, en stemning eller en verdi. Seremonier og tradisjoner som ikke bli forstått av speidere, må forklares, og hvis de ikke lenger gir noe mening, bør de erstattes med noe som fungerer. Sørg for at også foreldre forstår symbolikken i seremoniene og rammene som brukes i enheten.			

PROGRESJON I AKTIVITETER OG FERDIGHETER

KAN DU HJELPE MEG MED DETTE?

- å ta i bruk mine kreative evner, interesser og det jeg har lært tidligere
- å møte nye utfordringer og oppleve mestring gjennom allsidige og varierte oppgaver tilpasset mitt nivå
- å bli flinkere til å løse problemer, motivere meg selv, samarbeide, ta ansvar og lede andre

Progresjon er et viktig stikkord for speiderarbeidet og betyr at det skal være en utvikling og fremgang i kunnskaper, ferdigheter og opplevelser i løpet av tiden som speider - helt fra starten som bever til rover og leder. Speidere skal utvikle seg gjennom å klare stadig større utfordringer, og gjennom å bygge videre på sine tidligere erfaringer. Gjennom progresjonen i aktivitetene skal den enkelte speider få positiv livserfaring som utvikler pågangsmot, samarbeidsevne, kreativitet og selvtillit. Speidere skal også oppleve progresjon i muligheten til å påvirke, ta ansvar og prøve seg som leder. Som speiderleder skal du tilby et allsidig program som er til nytte, skaper glede og danner identitet.

SPIRAL

OBS!

Progresjon er ikke helt likestilt med de andre delene i speidermetoden, men er på en måte flettet inn i dem. Progresjon for hvert enkelt alderstrinn kommer blant annet til uttrykk gjennom progresjon i bruk av alle de andre delene i speidermetoden.

Lederens rolle

- tilby et variert og allsidig program
- observere speidere og se hver enkeltes behov og forutsetninger
- velge aktiviteter som passer til speidernes evner, kunnskaper/ferdigheter og interesser
- vurdere utvikling hos hver enkelte speider og ta høyde for individuelle forskjeller
- ansvarliggjøre og bevisstgjøre speidere på deres egen utvikling
- sørge for at speidere ser sammenhengen og progresjonen i aktiviteter, ferdigheter, ansvar og ledelse
- anerkjenne oppnådde resultater og motivere til videre innsats
- sørge for sammenheng med tidligere aktiviteter i enheten og aktiviteter på det forrige og det neste alderstrinnet
- tilpasse lederstil og arbeidsmetoder etter situasjonen
- engasjere seg i aktivitetene og være aktiv sammen med speiderne
- tilrettelegge for mange muligheter for ansvars- og ledelsestrening

Slik blir progresjonen i programmet ivaretatt:

- Aktiviteter som bygger på hverandre, men endrer form, innhold, omfang, hyppighet og vanskelighetsgrad.
- Aldersprogrammer som bygger på hverandre, men som har bl.a. forskjellige utviklingsmål og forskjellig vektlegging mellom områder og ytre rammeverk.
- Stadig økende egenaktivitet, ansvar og trening i ledelse i takt med økende alder.
- Mulighet til å stille tilpassede krav basert på speidernes forutsetninger.

Alle speidere er forskjellige og befinner seg på forskjellige nivåer i utviklingen. Denne forskjellen finnes ikke bare mellom aldersgruppene, men også mellom individer. Personlig eller individuell progresjon er en naturlig del av arbeidet i enheten, siden speidere kan bare delta i aktiviteter med det utgangspunktet de selv har. Som leder må du gi alle muligheter for læring, til tross for ulikhetene mellom dem. I praksis kan du oppnå dette gjennom positiv forskjellsbehandling. Se hver enkelte speiders muligheter og begrensninger, og oppfordre dem til å gjøre deres beste. Aktiviteter bør ha oppgaver av varierende vanskelighetsgrad innen samme tema, slik at speidere kan velge det som passer deres nivå. Vurder og eventuelt tilpass kravene der det er mulig, slik at alle kan oppleve at de mestrer eller lærer noe gjennom aktiviteten.

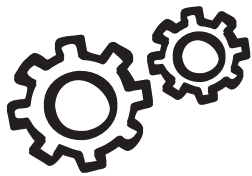
Beverer	Småspeidere	Stifinnere	Vandrere
Beverer skal få en forsmak på speiding. Som beverleder må du velge aktiviteter som beverer er i stand til og synes det er morsomt å jobbe med. 6-7-åringer er fortsatt ganske "uferdige" i sin fysiske, mentale og emosjonelle utvikling. Pass på å ikke foregripe begivenhetenes gang med for kompliserte aktiviteter, men la gjerne beverne få et innblikk i hva de kan få lov til å oppleve når de blir større. Da får de noe å se fram til. Hemmeligheten er å forberede speidere til å begynne i flokken uten å foregripe og «bruke opp» småspeideraktivitetene. Det kreves derfor en viss samordning av program og aktiviteter mellom koloni og flokk. Beverrammen og aktiviteter knyttet til den gir et godt utgangspunkt i kolonien. Beventiden er to år, så det er mulig å gjenta aktiviteter i en to-årssyklus. Når dere planlegger terminliste, pass på å ikke gjenta for mye fra i fjor. Gode og populære aktiviteter kan med fordel gjentas hvert år eller oftere, men husk variasjon og nytenking. Det stilles ikke krav til konkrete prestasjoner for beverer. Progresjonen for hver enkelt speider kan ivaretas ved at man legger opp til aktiviteter hvor alle beverer kan delta utifra egne forutsetninger.	Med gradvis progresjon på utfordringer og aktiviteter kan småspeiderne mestre mye. Det handler om å få lov til å prøve! Etterhvert som småspeidere blir flinkere, klarer de også mer uten hjelp fra lederen. Progresjonen for hver enkelte ivaretas ved at man gradvis bygger opp mestringsfølelsen fra å prøve noe for første gang til å klare noe selv. Aktivitetene må gi rom for at småspeidere med forskjellige ferdigheter, kunnskaper og evner kan delta på lik linje. Flokktiden er to år, så det er mulig å gjenta aktiviteter i en to-årssyklus. Når dere planlegger terminliste, pass på å ikke gjenta for mye fra i fjor. Gode og populære aktiviteter kan med fordel gjentas, men sørg for nok variasjon og nytenking i programmet. Samtidig er repetisjon viktig for at kunnskap og ferdigheter skal "sitte". Pass på å finne nye tilnærmingsmåter hvis dere skal repetere noen flere ganger, slik at dere ikke gjør ting på samme måte om og om igjen. Det kreves en viss samordning av program og aktiviteter mellom flokk og tropp. Dette gjelder også for organiseringen av arbeidet. Småspeidere bør få en forsmak på troppsspeiding, slik at de er forberedt og har noe å glede seg til. De vil også trenge tilrettelegging den første tiden i troppen.	For å ta hensyn til speidernes utviklingsbehov er troppsprogrammet delt inn i et stifinner- og et vandrersprogram. I troppen må man derfor tenke både på individuell progresjon hos hver enkelte, og på forskjeller mellom disse to aldersgruppene. Det er definert egne utviklingsmål for dem, noe som bør påvirke troppsarbeidet. Les mer om dette i veiledningen om speiderprogrammet. Gruppa/troppen selv bestemmer hvordan den organiserer arbeidet med tanke på stifinnere og vandrere - i samlet eller delt tropp, blandede eller rene stifinner- eller vandrerspatruljer (les mer lenger ned). Det som er viktig, er at de eldste speiderne i troppen får større utfordringer enn de yngste. Alle skal føle at de blir utfordret hele tiden de er i troppen. Som troppsleder må du passe på å gi speiderne som kan mye fra før, andre og nye utfordringer. For vandrere vil dette innebære mer ansvar og flere selvstyrte aktiviteter og ledelsesoppgaver. Tilpassning til hver enkelt speiders nivå gjøres gjennom hvilke krav du stiller til hvem, og gjennom hvor mye styring og støtte du gir den enkelte. Vurder speiderens behov, modenhet og kompetanse overfor oppgaven. Tommelfingerregel for progresjon er: Lære noe → Gjøre selv → Mestre → Lære bort Progresjon i en samlet tropp kan løses ved at: • Vandrere og stifinnere jobber med de samme emnene gjennom felles aktiviteter hvor vandrerne har ansvar for hele eller deler av forberedelsene/gjennomføringen, eller fungerer som veiledere for stifinnere i praktiske oppgaver. • Vandrere og stifinnere jobber med de samme emnene, men på hver sitt nivå, gjennom at det stilles høyere kunnskaps- og ferdighetskrav til vandrerne. • Vandrerne og stifinnerne deltar i aldersbestemte aktiviteter, dvs. man i praksis deler troppen i to i kortere perioder og gjør aktiviteter som speiderne selv var med på å velge. • Vandrerne får større utfordringen i det daglige speiderarbeidet, blant annet gjennom å få ansvar for oppgaver som å være peffer/asser, forberede troppens møtelokaler, passe på troppens utstyr, være "faddere" for nye speidere, delta i planleggingen av troppens/patruljens turer osv. For mange speidere vil det være aktuelt å bli patruljefører eller patruljeassistent. Det er viktig å legge til rette for at de som har lyst, får lov til å prøve seg eller får ledelsesoppgaver i forbindelse med enkelte aktiviteter.	
Når man setter sammen møteplan eller terminliste, må målene og aktivitetene alltid vurderes utifra progresjon (i forhold til andre alderstrinn og tidligere aktiviteter i enheten). Alle programelementer tar høyde for progresjon mellom alderstrinnene, og bruk av arbeidsmetoder varierer også mye i de forskjellige enhetene (les mer under beskrivelsen av de andre delene i speidermetoden). Det er dessuten definert alderstilpassede utviklingsmål som danner grunnlag for enhetsarbeidet.			

MEDBESTEMMELSE OG ANSVAR

OBS! KUNNE DU HJELPE MEG MED DETTE?

- å føle meg nyttig gjennom å påvirke og ta større ansvar for det som skjer i enheten og gruppen min
- å ha reelle valgmuligheter som passer til mine interesser og evner
- å oppleve og forstå konsekvenser av mine valg og handlinger
- å oppleve å bli ledet og selv lede andre

TANNHJUL

ENIG?

Robert Baden-Powell mente at hvis du gir noen ansvaret for en jobb, "må du, hvis du er rettferdig mot ham, la han velge sine egne verktøy".

TENK SELV!

Å gi speidere ansvar og mulighet for medbestemmelse betyr ikke at man skal bli slepphendt som leder og gi fra seg alt ansvaret. Du skal fortsatt vurdere situasjonen uti fra målene og prinsippene for speiderarbeidet. Du skal også være der for speiderne hele veien og observere for å fange opp stemninger, følelser og behov for støtte.

Vi ønsker utvikle selvstendige og ansvarsbevisste mennesker, og derfor må medbestemmelse og ansvar gjennomsyre hele organisasjonen. Etter hvert som speiderne utvikler seg, vil mengden av medbestemmelse og ansvar vokse. Ansvarstrening og mulighet til å komme med egen mening gir speidere økt selvtillit og tro på egne evner, følelse av tilhørighet i fellesskapet, gode planleggings- og gjennomføringsevner og karakterstyrking. Du som leder skal gi den enkelte speider innflytelse i det daglige speiderarbeidet og trening i å ytre egne meninger. Involvering av speidere gir engasjement. Hvis speidere vet at de kan påvirke sin speiderhverdag, blir det dessuten enklere for dem å se for seg muligheten til å påvirke og ta ansvar for andre aspekter i livene sine og i samfunnet for øvrig.

Lederens rolle

- involvere speidere i drift av enheten
- prøve å se hver enkelte speider og hva de kan bidra med
- gi ansvar for konkrete oppgaver og vise tillit til at speidere klarer dem
- gi alle speidere ledelsesoppgaver
- gi speidere trygghet til å ta på seg nye og større oppgaver
- følge opp og være tilgjengelig hvis noen trenger hjelp eller støtte
- veilede istedenfor instruere
- ta på alvor speidere og det de har å bidra med
- oppfordre speidere til å ta egne avgjørelser
- tilrettelegge for evaluering og refleksjon
- gi ros
- motivere og inspirere
- være et godt forbilde

Relevante emner i programmet

Denne delen av speidermetoden gjennomsyrrer alt vi gjør i speideren, så dette er bare noen av emnene som kan knyttes til medbestemmelse og ansvar. Emnene er innenfor områder Friluftsliv, Samfunnsengasjement og Livskvalitet

- Speiderdemokrati
- Planlegging
- Evaluering og refleksjon
- Trening i ledelse

På neste side ser du en tabell som presenterer hva denne delen av speidermetoden innebærer for de forskjellige aldersgruppene. Forslag til mer konkrete aktiviteter finner du i Speiderbasen.

Lederstil forandrer seg i takt med speidernes modenhets- og kompetansenivå fra å være ganske styrende i de yngste aldersgruppene til gradvis å gi mindre styring, hvor lederen heller er med i bakgrunnen og gir støtte der det trengs. Det siste alderstrinnet, rovere, har ingen voksne ledere, men skal være ledere for hverandre.

Bever	Småspeidere	Stifinnere	Vandrere
Arbeidet i beverkolonien er lederstyrt, men bevere kan ta noen enkle valg om for eksempel hvilke leker de vil leke. Bevere kan velge mellom to-tre, alternativer, og avgjørelser tas ved at man stemmer over alternativene. Be gjerne beverne om å komme med innspill til hva de ønsker å gjøre på møtene, og ta med disse innspillene videre til planleggingsmøte for ledere i kolonien. Bevere kan trenge hjelp av ledere til å tørre å komme med sin mening. Gi bevere ansvar for enkle, konkrete og praktiske oppgaver. Det som en bever ikke klarer alene, kan flere ofte klare sammen. Mye av læringen ligger nettopp i det å klare mer sammen enn man gjør alene. Bevere må også lære å ta hensyn til hverandre når de utfører oppgaver. Samarbeidsoppgaver er derfor en god måte å gi bevere ansvar på. Bevere trenger hjelp til å trene opp konsentrasjonsevnen sin som er en viktig forutsetning for å kunne ha ansvar for en oppgave. Du som beverleder kan hjelpe dem med dette ved hjelp av forskjellige oppmerksomhetsleker, som buskbingo. Oppgavene for en bever kan være å: • hente noe • flytte bord og stoler • hjelpe å bære noe • lede en lek • gå først/sist på tur	Det er begrenset hvor mye småspeiderne kan være med og bestemme, men de kan gjerne påvirke hvor flokken skal dra på tur eller hvem som skal være førstemann i kullet. Beslutninger kan tas ved at lederne forklarer 2-3 alternativer og kullene diskuterer hver for seg og legger fram sin mening. Flertallet avgjør. Diskusjon i kullet er viktig fordi alle muligheter og alles meninger må få anledning til å komme fram. En egen samling for patruljeførere, hjelpere og lederne i flokken kan holdes en gang i måneden eller noen minutter før møtene. I flokken bør alle speiderne få ansvar. Fordel oppgavene slik at de går på omgang. Oppgavene må gjerne være litt større enn det småspeiderne selv tror at de vil klare. Din rolle er å motivere dem til å utforske hva de er i stand til, og til å tørre litt mer. Vær nøye med å forklare oppgaven slik at småspeiderne forstår den, vis eventuelt hvordan det gjøres, og følg opp utføringen tett, slik at du kan gi nødvendig oppmuntring og styring etter behov. Oppgavene kan være: • finne fram utstyr • rydde etter møtet • holde orden på materiell på møtet • lede lek/aktivitet • representere kullet • instruere de andre • overbringe beskjeder • stå på post i en sporløype	Den enkelte speider skal motiveres til å påta seg økende grad av ansvar. Alle speidere i enheten bør jevnlig få ledelsesoppgaver eller ansvar for praktiske oppgaver og planlegging og gjennomføring av aktiviteter (fordel oppgavene slik at de går på omgang så ingen blir sittende med en upopulær oppgave lenge). Stifinnere trenger ofte mer støtte og styring for at de skal tørre å ta på seg oppgaver enn vandrere. I troppen skal speidere stort sett klare å utføre oppgaver med lite styring fra lederen. Til gjengjeld må du være flink til å oppmuntre og å gi ros og hjelpe speiderne å vurdere egen innsats. I patruljen opplever speideren at det å være med på å ta beslutninger og ta ansvar, både er nødvendig og morsomt. Dette kan bidra til å gi følelsen av at "dette klarer vi selv". Du som leder må skape et miljø hvor det er plass til å ta egne valg og til å feile. Husk at refleksjon i etterkant er en viktig del av læringen både når patruljen får ansvar for noe sammen og når enkeltmedlemmer får ansvar for å gjøre noe av patruljen. Vis speiderne noen enkle evalueringsteknikker de kan bruke. Det er viktig at den enkelte speider opplever og forstår hva det vil si å tilhøre en demokratisk organisasjon. Troppsting og førerpatruljen er viktige når man skal involvere speidere i troppsarbeid. Førerpatruljen gir peffer og assers mulighet til å delta i planleggingen og gjennomføringen av troppens aktiviteter. På troppstinget gjør førerpatruljen vedtak omkring troppens arbeid, som hvor troppen skal dra på leir eller hva slags utstyr troppen trenger. Det kan godt være de samme sakene som også tas opp på førerpatruljemøter, men forskjellen er at troppstinget er mer formelt: med møteleder, referent og avstemninger. I små tropper går det fint an å holde troppsting for hele troppen. Troppslederens oppgave er å hjelpe troppstinget til å se de mulighetene som finnes, og vurdere hva som er mest praktisk og aktuelt. Saker til troppstinget bør være planlagt så lang tid i forveien at patruljene får drøftet dem først. Oppgaver i tropp kan være: (fordeles på alle speidere i troppen) • Turplanlegging • Forberedelse/gjennomføring av eller aktiv rolle under seremonier • Planlegging og gjennomføring av aktivitet • Lære bort noe man kan selv • Være veileder for en yngre speider • Være peff/ass (fast eller prøve seg litt) • Reparasjon/vedlikehold av felles utstyr • Ha fast rolle i patruljen (trivselansvarlig, lekleder, utstyrsansvarlig) • Planlegging/forberedelse i forbindelse med leir • Rydde opp etter møtet/turen • Alle mulige praktiske oppgaver på tur	
Du som leder må skape et miljø hvor det er greit å prøve og feile, og må følge opp dem som har fått ansvar utifra deres behov. Hjelp speiderne til ikke å se på det å feile som nederlag, men heller som motivasjon til å prøve en gang til, gjøre det bedre.			

SPEIDERMETODEN FOR ROVERE

SPEIDERMETODEN - HVA FOR NOE?

OBS!

Rovere driver etter de samme prinsippene som de andre enhetene, men fordi roverne er organisert litt annerledes, er også informasjonen om bruk av speidermetoden for rovere organisert på en litt annen måte.

Rovere kan jobbe med aktiviteter alene, i en liten gruppe eller som et samlet roverlag. De som ønsker det, kan få hjelp og veiledning fra noen i gruppa (for eksempel lagleder eller gruppeleder), mens de som vil, kan jobbe selvstendig.

Denne presentasjonen av speidermetoden for rovere vil være nyttig både for dem som skal veilede rovere og for rovere som arbeider selvstendig.

Målet med speiding er å hjelpe speidere til å bli selvstendige og ansvarsbevisste mennesker, og dette gjelder også for rovere. For rovere finnes det mange veier mot dette målet, men alle de går via speidermetoden. Baden-Powell forklarte dette på denne måten: Det er ikke så viktig hva speiderne gjør, så lenge de bruker speidermetoden.

Rovering skal gi deg en internasjonal forståelse og selvinnsikt, og et mer personlig forhold til speiderloven og -løftet. I tillegg får du medbestemmelse og påvirker din egen utvikling. Gjennom prosjektarbeid trener du på å ta ansvar, arbeide sammen og lære av egne erfaringer. I tillegg til skal du bli trygg på din egen åndelighet for å finne din vei i tros- og livssynsspørsmål. Alt dette er speidermetoden for rovere. Å bruke speidermetoden er med andre ord mer enn å velge "de riktige" roveraktivitetene - det er hele måten rovere jobber på.

SPEIDER-METODEN	BESKRIVELSE	EKSEMPLER
Forpliktelse gjennom lov og løfte	Som rover lærer du å ta ansvar for egen utvikling og forstå konsekvenser av egne valg. I roveralderen er det naturlig å reflektere over eget livssyn og holdninger og få et mer bevisst forhold til både eget og speidingens verdigrunnlag. Rovere prøver å leve etter speiderloven både for sin egen del og for andres. Under roveropptakelsen skal roveren ta stilling til speiderverdiene som voksen, gjennom å på nytt forplikte seg til å følge speiderloven og speiderløftet. Den enkelte rover får muligheten til å finne ut av sine egne verdier og holdninger, og til å tenke over hvilken påvirkning den har på menneskene rundt seg. Våre handlinger påvirker andre menneskers oppfatning av oss, men også deres tanker og handlinger. Rovere er forbilder for yngre speidere og må være klar over denne rollen. Ikke minst er det viktig hvordan rovere påvirker hverandre og hvordan kulturen i roverlaget er. Aktivitetene i laget er med på å skape holdninger og utvikle mennesker, og det er viktig at laget bruker aktivitetene bevisst.	Roveropptakelse, arrangere Scouts Own, morgensamling, ord for dagen eller leirbålsprat, besøk hos forskjellige trossamfunn, deltakelse i debatter, egne evaluering, deltakelse på lederkurs.

SPEIDER-METODEN	BESKRIVELSE	EKSEMPLER
Learning by doing	Med "Learning by doing" mener vi at rovere lærer gjennom egne handlinger og erfaringer som er med på å utvikle dem som mennesker. Å selv velge oppgaver og utfordringer er essensen i roverarbeidet. Prosjektarbeid er rovernes viktigste verktøy. Prosjektarbeid er basert på momenter som ansvar og samarbeid, og legger opp til erfaringslæring gjennom planlegging, gjennomføring og evaluering. Hvorfor noe gikk bra og noe gikk dårlig, og hva vi kan lære av erfaringene våre til neste gang, er viktige spørsmål i prosjektarbeid. Erfaringslæring er derfor en viktig del av learning by doing, og ingen prosjekt kan være fullført uten at det er evaluert og erfaringene er tatt med videre. Rovere kan gjennomføre prosjekter alene, sammen med andre rovere i laget eller andre medlemmer av speidergruppa. Prosjekter kan også involvere andre utenfor speideren eller utenfor Norge. Gjennom å finne på, planlegge, gjennomføre og evaluere et prosjekt blir rovere mer selvstendige.	Prosjekter (inkluderer planlegging, ansvar for egne oppgaver og evaluering), Jeg er beredt, Utfordringen, deltakelse på lederkurs, planlegging og gjennomføring av aktiviteter for andre.
Patruljesystemet	Patruljesystemet betyr fellesskap og samhörighet i små grupper over tid. I små roverlag vil det være enkelt for alle rovere å engasjere seg i felles program og prosjekter. Men i større lag kan rovere danne mer langvarige patruljer basert på felles interesser, eller midlertidige patruljer med utgangspunkt i konkrete oppgaver og tidsavgrensede prosjekter, for eksempel vedlikehold av lagets gamle eller båt. Når laget deler seg inn i patruljer, vil andre enn lagleder fungere som prosjektledere eller patruljeførere, slik at flere rovere får erfaring i å lede. Uavhengig av om laget arbeider i mindre patruljer eller ikke vil laget også alltid være en patrulje i seg selv - en patrulje som løser oppgaver og finner utfordringer sammen. For at roverlaget skal være en velfungerende patrulje, må hver enkelt lagmedlem oppleve samhold i og føle tilhørighet til laget (les mer om dette under Symbolikk, rammer og lek). Lagleder har, på samme måte som en vanlig peff, en rolle som et forbilde og en motivator, men det er lagmedlemmene selv som utgjør drivkraften i et roverlag. Det må også finnes en balansegang mellom det å gjøre aktiviteter sammen med hele laget, sammen med noen få, eller alene. På den måten passer prosjektarbeid med sin fleksibilitet ypperlig for roverarbeidet.	Felles turer, patruljebaserte eller felles prosjekter, morsomme og spennende utflukter/aktiviteter for hele laget eller i patruljer.
Friluftsliv	Friluftsliv er en viktig ramme for utvikling av rovernes ferdigheter og holdninger til naturen. For rovere blir naturen i enda større grad enn før en arena for å tenke store tanker og å bli kjent med seg selv. Målet for rovere er å bli glad i og kjent med naturen for sin egen del, og å forstå hvordan man kan bruke friluftsliv som et verktøy til å lære seg selv og andre å kjenne. Friluftsliv for rovere byr på helt spesielle utfordringer: tøffere og lengre turer og å gjøre noe som krever mer forberedelse og mer fysisk og mental styrke. Samtidig bør rovere engasjere seg i miljøspørsmål og naturvern og følge med på politikk. På den måten kan de bidra til å bevare for framtiden de mulighetene for friluftsliv og naturopplevelser som de selv har. Rovere kan utfordre seg selv gjennom å spesialisere seg innen forskjellige friluftslivsgrener (som elvepadling eller vintertur på fjellet), eller de kan bidra til å spre turgleder gjennom å ta med seg noen med lite erfaring på tur.	Annerledes/nye naturopplevelser, oppleve naturen alene, utfordrende friluftsak-tiviteter, deltakelse på friluftskurs i Norges speiderforbund eller andre organisasjoner, prosjekter/aksjoner innen naturvern og forsvar av allemannsretten, arrangere friluftsak-tiviteter for andre speidere eller ikke-speidere.

SPEIDER-METODEN	BESKRIVELSE	EKSEMPLER
Samfunnsengasjement	Som speidere skal vi prøve å gjøre verden litt bedre. Samfunnsengasjement er derfor selve kjernen i speiderarbeidet. Samfunnsengasjement i praksis kan være mye forskjellig: Du kan engasjere deg i lokale, nasjonale og internasjonale saker. Det er mye å ta tak i, for eksempel menneskerettigheter, kvinnesak, miljø- og utviklingsspørsmål, krig og konflikter. Det enkleste er å finne noe du er opptatt av, eller en aktuell nyhetssak. Samfunnsengasjement handler ikke bare om å påvirke samfunnet, men også om opplevelsen av å være en del av det. Det skjer en viktig utvikling hos deg når du gjør noe for andre. Det utfordrer dine holdninger og utvikler viktige, og nyttige, personlige egenskaper, for eksempel empati og selvrespekt. Som rover har du også en unik mulighet til å delta på konferanser, kurs, leire og andre arrangementer i norden, i Europa og i verden. Reis ut og lær om speiding i andre land, bli kjent med andre kulturer og sett deg inn i nye problemstillinger!	Deltakelse på internasjonale arrangementer, deltakelse på kurs/seminarer/markeringer om for eksempel fred, miljø eller likeverd, speideraktiviteter for barn i lokalsamfunnet, holdningsskapende kampanjer og aksjoner, innsamlingsaksjoner, samarbeid med andre organisasjoner, aktivitets-tilbud for asylsøkere, ensomme eller eldre mennesker, oppussing av ungdomsklubber o.l., deltakelse i eller innspill til lokalpolitikken, forsvar av allmannsretten, tilrettelegging for friluftsliv i nærmiljøet.
Symbolikk, rammer og lek	Symbolikk og rammer er viktige for rovere. Opptakssermoni, aspirantperiode, lagtradisjoner og lagtotem er med på å skape en viktig ramme rundt laget og styrke samholdet i det. Fast åpning av turer og møter skaper struktur i roverarbeidet, mens stemningsfulle seremonier og symbolbruk åpner for ettertanke. Og lek er nødvendig som det sosiale limet i rovingen. Navn, maskoter, tradisjoner og seremonier gir roverlaget en unik identitet, og er en viktig del av symbolikken og rammene i roverarbeidet. Denne identiteten skaper et felles grunnlag for roverarbeidet. Samtidig må den være inkluderende for nye lagmedlemmer. Rammen rundt roveropptakelsen er ofte det viktigste elementet i et roverlags særpreg, og opptakelsen bør framheve den nye roverens forpliktelse til speiderloven og -løftet. Lek brukes som verktøy i mange sammenhenger - for å bli kjent, bli varm, som underholdning, for å skape samhold, utforske kulturer og gi utfordringer. Lek kan både være ramme og en del av særpreget.	Roveropptakelsen og andre tradisjoner og seremonier, tematurer, utforming av nytt særpreg for laget, lære nye leker, lære leker videre til andre.

SPEIDER-METODEN	BESKRIVELSE	EKSEMPLER
Progresjon i aktiviteter og ferdigheter	Progresjon i aktiviteter, ferdigheter og ansvar er viktig for at du stadig skal utvikle deg. Som rover er en stor del av læringen og utviklingen å forberede og gjennomføre dine egne aktiviteter og prosjekter. Du må bestemme selv hva du vil lære og bli god på. Du har mulighet til å gå ordentlig i dybden på hvert enkelt element fra speiderprogrammet, stille høye krav til oppnåelse og ta på deg ansvaret for innsamling av relatert informasjon og organisering av aktiviteter som hjelper å nå målet. En god måte å sørge for progresjon på kan være å ha som mål å lære eller prøve noe nytt jevnlig eller å prøve å lære bort det du kan til noen andre. Det kan være roverlaget, troppen eller ikke-speidere. Men husk å utvikle deg både fysisk og psykisk, og å skaffe deg et bredt spekter av ferdigheter. Prøv å overvinne din usikkerhet og gjøre noe du ikke tør eller ikke kan, for eksempel å organisere en leir, opptre foran et publikum eller reise til annet land.	Hvordan følge med på egen progresjon: lær evalueringsteknikker og bruk dem på seg selv, ta Utfordringen, delta på lederkurs, lag en plan for personlig utvikling, sett deg mål innenfor vennskap, friluftsliv, samfunnsengasjement, kreativitet og livskvalitet.
Medbestemmelse og ansvar	Medbestemmelse og ansvar skal man ha på alle nivåer i speiding. For rovere gjelder det spesielt i roverlaget og i speider-gruppa. Det er roverne selv som bestemmer hva de skal gjøre, som setter mål og sørger for at de blir nådd. Det betyr at du som rover har et ansvar for at møter, turer og prosjekter blir bra og ikke kan dilte etter. Engasjer deg og ha meninger! Alle over 12 år har stemmerett i NSF og rovere kan påvirke både gruppa og kretsen direkte, gjerne med egne mandater på kretsting. Er du interessert i speiderpolitikk kan du delta på høyere nivå og påvirke forbundet gjennom roverforum og NSF's generalforsamling Speidertinget. Det er gjennom å få ansvar og erfare at man utvikler seg og du får en mulighet til å realisere dine drømme og utforske nye ting. I speideren er det mange muligheter. Å være assistent i gruppa er et veldig godt utgangspunkt og om du trives som leder er flokk- eller troppsleder bra utfordringer. Men tenk på hva du liker, hva som interesserer deg og hva du er flink til og start smått og få mer ansvar etter hvert. Og husk at det finnes muligheter utenfor NSF, vær med og påvirke samfunnet rundt deg (se Samfunnsengasjement). Det du lærer i speideren hjelper deg når du vil være med og bestemme i resten av samfunnet også.	Deltakelse i planlegging av lagets aktiviteter, deltakelse på gruppe-, krets- eller speiderting og nasjonale roverarrangementer, deltakelse i prosjektgrupper i gruppa/kretsen/forbundet, for eksempel for gruppe-/kretsleir eller roverarrangementer på forbundsnivå, være leder i en annen enhet, gjennomføre aktiviteter/arrangementer for en annen enhet.

PROGRESJON I SPEIDERMETODEN - OVERSIKTSTABELL

	Forpliktelse gjennom lov og løfte	Learning by doing	Patruljesystemet	Friluftsliv
Rovere	Bevisst forplikter seg til speiderloven og -løftet. Lærer å forstå hvordan deres holdninger påvirker andre, konsekvenser av egne valg og reflektere over eget livssyn.	Erfaringslæring og øvelse i ledelse gjennom planlegging, gjennomføring og evaluering av prosjekter.	Laget er en patrulje. Ledelse og ansvar fordeles på lagmedlemmene. Kan danne midlertidige interesse- eller prosjektpatruljer.	Utvikler ferdigheter og holdninger til naturen. Blir glad i naturen for sin egen del, og lærer å bruke friluftsliv bevisst. Sprer friluftsglede til andre, og engasjerer seg i naturvern.
Vandrere	Relaterer speiderverdiene til livet utenfor speideren. Videreutvikler moral og holdninger. Prøver å finne ut hva de selv skal tro på.	Større frihet, større ansvar. Prøver nye ting. Velger og utfører oppgaver selv. Øver seg på ledelse. Lærer å evaluere og bruke erfaringer.	Opplever samhold og verdsetter forskjellene i patruljen. Vandrerpuffer får opplæring og oppfølging gjennom førerpatruljen.	Tester ut ulike typer friluftsliv. Lærer å ta vare på seg selv og andre. Friluftsliv som arena for eventyr og utfordringer, utvikling av egne meninger og refleksjon rundt spørsmål om livet.
Stifinnere	Reflekterer rundt innholdet i speiderløftet og -loven og valgspråket. Videreutvikler moral og holdninger. Opplever forskjellige livssyn og religioner.	Lærer gjennom å ta ansvar, og tar ansvar for egen læring. Finner egne løsninger. Lærer av egne erfaringer.	Opplever samhold i patruljen og lærer av hverandre. Patruljen er den foretrukne arbeidsformen. Lederen gir tett oppfølging og veiledning.	Friluftsliv skaper oppdagerglede og kreativitet. Blir bedre kjent med seg selv og lærer å ta vare på seg selv gjennom aktiv turdeltakelse og naturopplevelser.
Småspeidere	Prøver å forstå loven og løftet. Stiller moralske og åndelige spørsmål. Utvikler verdier og holdninger gjennom tydelige regler og gode forbilder.	Lærer gjennom egenaktivitet og lek. Trenger hjelp til å finne ut av ting selv. Enkle, praktiske oppgaver og mye variasjon.	Lærer å arbeide i en patrulje under ledelse av voksne ledere. Prøver seg på ledelse. Patrulje kalles kull. Peff kalles førstemann.	Naturen som arena for læring og utforskning. Opplever mestring gjennom overnattingsturer. Øver på enkle turrelaterte oppgaver.
Bevere	Bruker forenklet speiderløfte. Verider formidles gjennom enkle regler for oppførsel og ledernes eksempel.	Opplever vennskap, samarbeid og mestring. Lærer gjennom lek og enkle oppgaver. Aktivitetene er praktiske og inkluderende.	Opplever tilhørighet og samhold i enheten. Lærer å samarbeide i en mindre gruppe. Patruljer kalles familier.	Trives ute og har naturen som lekeplass. Øver på å føle seg trygge i naturen og utforske sitt nærområde. Lærer å bli glad i naturen.

Samfunnsengasjement	Symbolikk, rammer og lek	Progresjon i aktiviteter og ferdigheter	Medbestemmelse og ansvar
Engasjerer seg i lokale, nasjonale og internasjonale saker utifra egne interesser. Opplever vekst og tilhørighet i samfunnet. Får internasjonale opplevelser og blir kjent med andre kulturer.	Faste rammer i form av tradisjonelle aktiviteter, lagsærpreg og seremonier. Symbolikken oppfordrer til ettertanke. Leker og lekenhet er stemningsskapende.	Fokus på å forberede og gjennomføre sine egne aktiviteter og prosjekter. Bestemmer selv hva de vil lære og bli gode på. Gjennomfører aktiviteter for andre.	Medbestemmelse og ansvar i roverlaget, i speidergruppa, i kretsen og i forbundet. Ansvar i form av ledelsesoppgaver og prosjekter. Muligheter for medbestemmelse utenfor speideren.
Blir kjent med seg selv og samfunnet og finner sin plass i det. Utvikler standpunkter basert på egne erfaringer. Handlinger kan gi et abstrakt resultat. Ser det internasjonale perspektivet.	Symbolikken ligger i faste seremonier og korttidsrammer som fungerer som et gjennomgående tema for konkrete aktiviteter. Inspirasjon fra virkelige hendelser og personer.	Store individuelle forskjeller i nivå og interesser. Personlig progresjon er viktig. Progresjonsløpet er: Lære noe → Gjøre selv → Mestre → Lære bort. Fokus på nye utfordringer og formidling av kunnskaper til andre.	Økende grad av ansvar for ledelsesoppgaver, praktiske oppgaver, planlegging og gjennomføring av aktiviteter. Trenger motivasjon og hjelp til å lære av erfaringer. Medbestemmelse i patruljen, troppen og gruppa.
Begynner å skaffe seg kunnskaper og erfaringer knyttet til samfunnet, og lærer å reflektere rundt disse. Handlinger kan ha synlig eller usynlig resultat. Lærer om globale sammenhenger.	Symbolikken ligger i faste seremonier og forskjellige korttidsrammer knyttet til konkrete aktiviteter. Rammene gir et godt utgangspunkt for lek og bruk av fantasien.	Store individuelle forskjeller i nivå og interesser. Personlig progresjon er viktig. Progresjonsløpet er: Lære noe → Gjøre selv → Mestre → Lære bort. Fokus på mestring.	Økende grad av ansvar for ledelsesoppgaver og ansvar for praktiske oppgaver, planlegging og gjennomføring av aktiviteter. Trenger støtte og styring. Medbestemmelse i patruljen, i troppen og av og til i gruppa.
Enkelt engasjement som fører til et synlig resultat. Jobber med saker som angår dem direkte. Relaterer til egne erfaringer og begynner å se et større bilde.	Lærer om seg selv, om andre, og om samfunnet gjennom lek og fantasirammen. Eventyr og historier formidler holdninger og verdier. Jungel som langtidsramme.	Gradvis bygger opp mestringsfølelsen fra å prøve noe for første gang til å klare noe selv. Både variasjon og repetisjon er viktig. Inkluderende aktiviteter hvor alle kan delta utifra egne forutsetninger.	Kan ta enkle valg mellom konkrete alternativer. Alle får komme med sin mening. Lærer å tørre mer og å utforske hva de er i stand til. Oppgaveutføringen krever tett oppfølging.
Enkelt engasjement - bidrar med enkle handlinger som fører til et synlig resultat. Lærer å bry seg om andre, vennskap og folkeskikk.	Lærer vennskap og samarbeid gjennom beverrammen. Fast åpnings- og avslutningsseremoni, sanger og leker med beverramme. Leken er det viktigste hjelpemiddelet.	Får en forsmak på speiding. Ingen krav til konkrete prestasjoner, men fokus på positive opplevelser. Inkluderende aktiviteter hvor alle kan delta utifra egne forutsetninger.	Kan ta noen enkle valg av aktiviteter. Avgjørelser tas ved avstemming. Ansvar for enkle, praktiske oppgaver. Trenger å lære å ta hensyn til hverandre.

ALLTID BEREDT

Lederveiledning: Speidermetoden

Ugitt av Norges speiderforbund

08.03.19

Telefon:
22 99 22 30

E-post:
nsf@speiding.no

www.speiding.no
www.blispeider.no

Friluftsliv

Progresjon i
aktiviteter og
ferdigheter

Bruk av
patruljesystemet

SI
MI